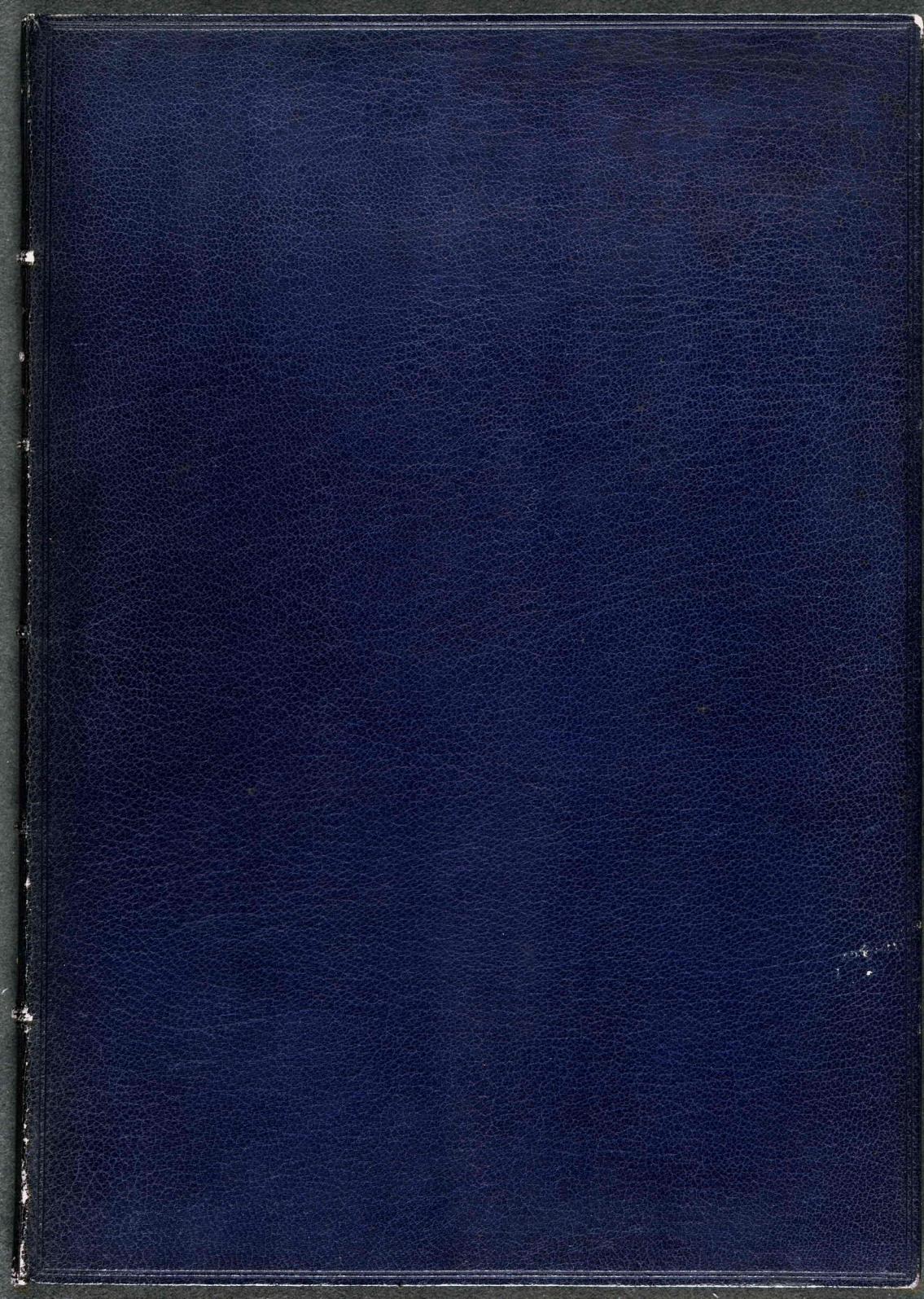

CHRISTI

PASSIO.

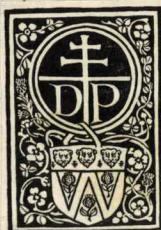
Bulleant imprecise of the woodcuts in their first state

Pass. Vol II p 140 e.s. describes these engravings but doubts their being by Morel Graf for the reasons therein given.

He describes the set of engravings as being 25 in number but mentions (in note 41) an engraving representing the Crucifixion and in which at one side of the cross there is a bannerette with the words "o re pilius dei erat iste"

This engraving is number 21 in the series contained in the present copy. - Passavant had not seen this edition as he writes "Il se pourrait donc qu'il existe des éditions avec 26 gravures sur métal" -

This must be a very rare edition & though undated probably an early one - There are 26 engravings in this copy but nos. 24 & 25 have the same subject, and the Resurrection mentioned by Passavant is absent

R602

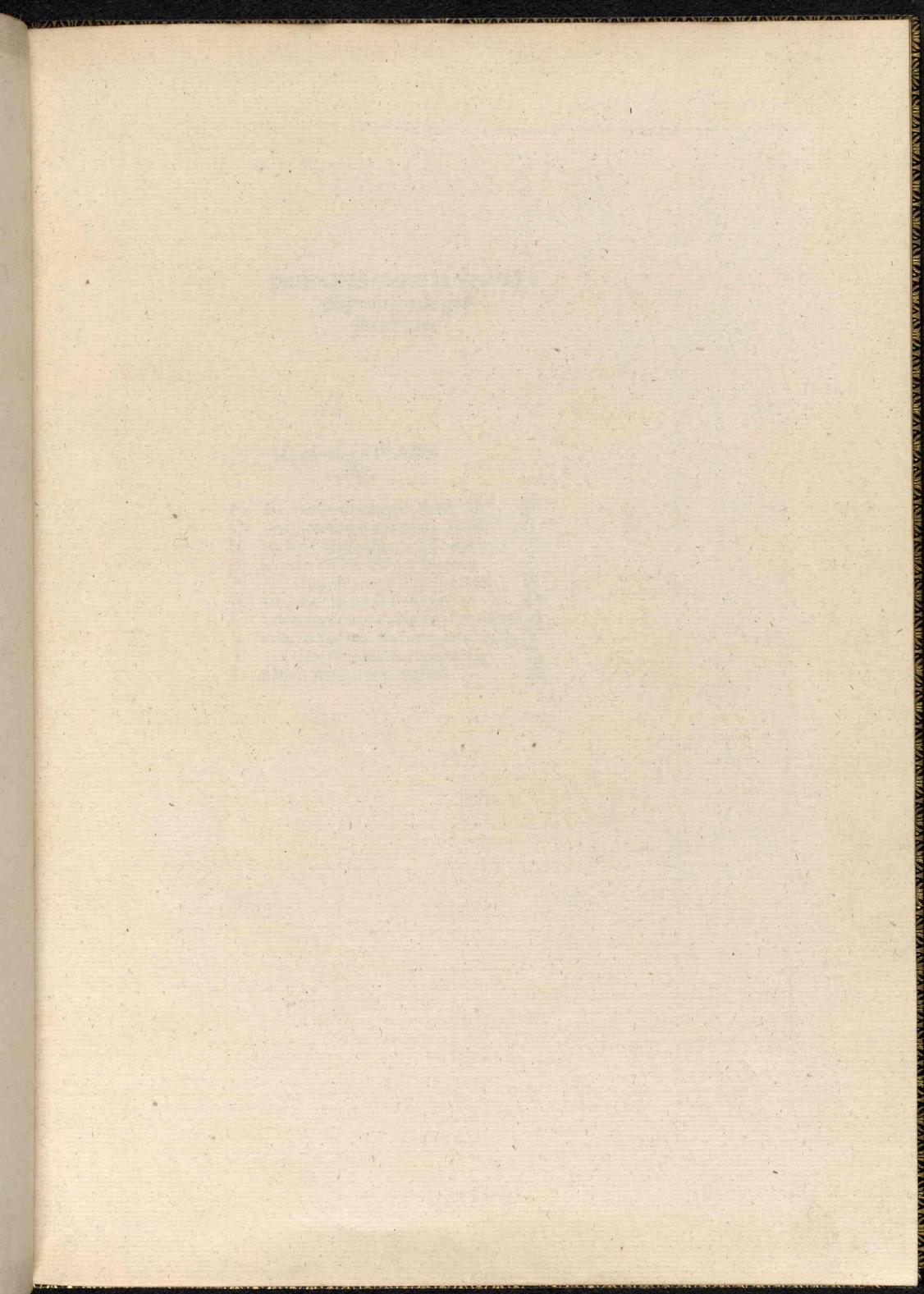
THE GIFT OF THE
LESSING J. ROSENWALD
TO THE LIBRARY OF CONGRESS

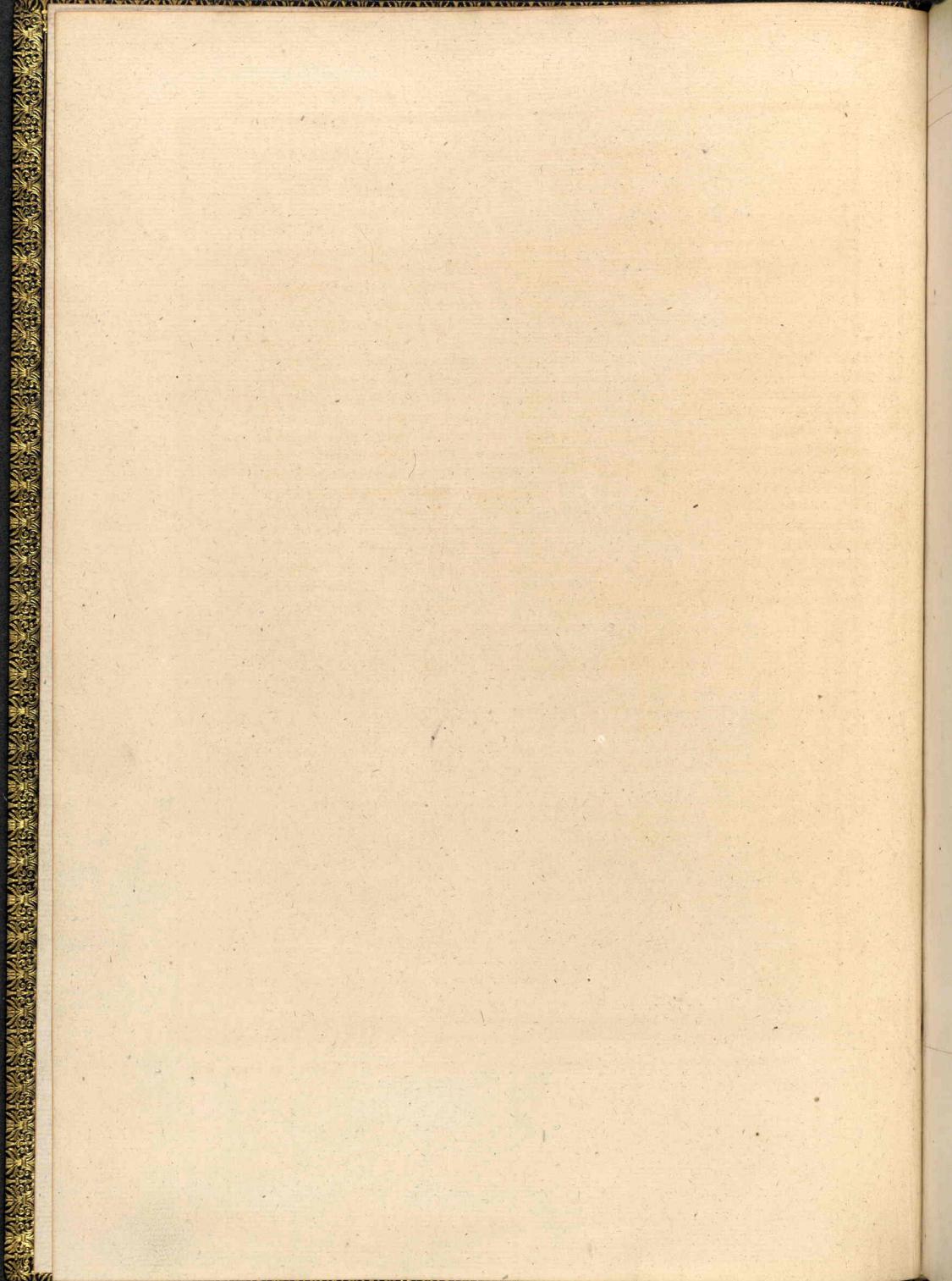
Passionis Christi.

Argent. J. Knoblouch (1507)
(Strassburg)

26 Woodcuts by Ulrich Graf.

PASSIONIS CHRISTI VNUM

ex quatuor evangeliis
stis textum.

Ringmannus Philesius
ad lec.

M ira arte/ formatis typis docta man V
O vos sacerdotes monemus candid I
R euolute hoc/ex cunctis qd cernere es T A
S ic ordinatis haud absq; diligentie N O
X risti deinostri necis diræ specime
R euolute oro corde lectores bon S
I uocesq; honorandiq; vos simul sene T R A
S imus qd omnia ista beneplicitura sin
T ypi crient devotionem ample reo
I n his/notetur mira diligentie

Subterfugit christus manus iudeorū,
volentū etiā lapidare in por-
tico Salomonis.

Caput I.

Acta sunt encenia iherosolymis; & hyems erat. Et ambulabat Iesus in tem-
plo in portico Salomonis. Cir cūdederūt ergo ei iudei & dicebant ei: Quo-
f uſq; animā nostrā tollis: Si tu es christus/dic nobis palam. Respōdit eis ie-
sus: Loquor vobis & non creditis. Opera q̄ ego facio in nom. ne patris mei
hęc testimoniu perhibent de me; sed vos non creditis/quia non elitis de ouī-
bus meis. Ōies meę vocem meam audītū; & ego cognosco eas, & sequuntur me; & ego
vixi am eternam do eis; & non peribunt in eternum; & non rapiet eas quisq; de manu mea.
Pater meus quod dedit mihi/maius omnibus est; & nemo potest rapere de manu patris
mei; ego & pater vnum sumus. Sustulerūt ergo lapides iudei vt lapidarent eum. Respon-
dit eis Iesus. Multa bona opera ostendi vobis ex patre meo: Propter quod eorū opus me
lapidatis. Responderunt ei iudei. De bono opere nō lapidamus te/ sed de blasphemia: Et
quia tu homo cum sis/facis teipsum deum. Respondebit eis Iesus: Nonne scrip-
tum est in le-
ge vestra, quia ego dixi: Dij elitis. Si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est; & nō po-
test soluti scripture; quem pater sanctificauit & misit in mundum vos dicitis/ quia blasphe-
mas; quia dixi filius dei sum. Si non facio opera patris mei/nolite credere mihi. Si autem fa-
cio: & si mihi nō vultis credere/operibus credite/ vt cognoscatis/ & credatis/q̄ pater in m-
e est/ & ego in patre. Querebant ergo eum apprehendere; & exiuit de manib; eorum. Et
abii iterum trans iordanem in eum locum vbi erat Ioannes baptizās primum; & manis-
tūlīc. Et multi venerunt ad eum & dicebant: quia Ioannes quidem signum fecit nullū m-
Omnia autem quecumq; dixit Ioannes de hoc/vera erant; & multi crediderūt in eum

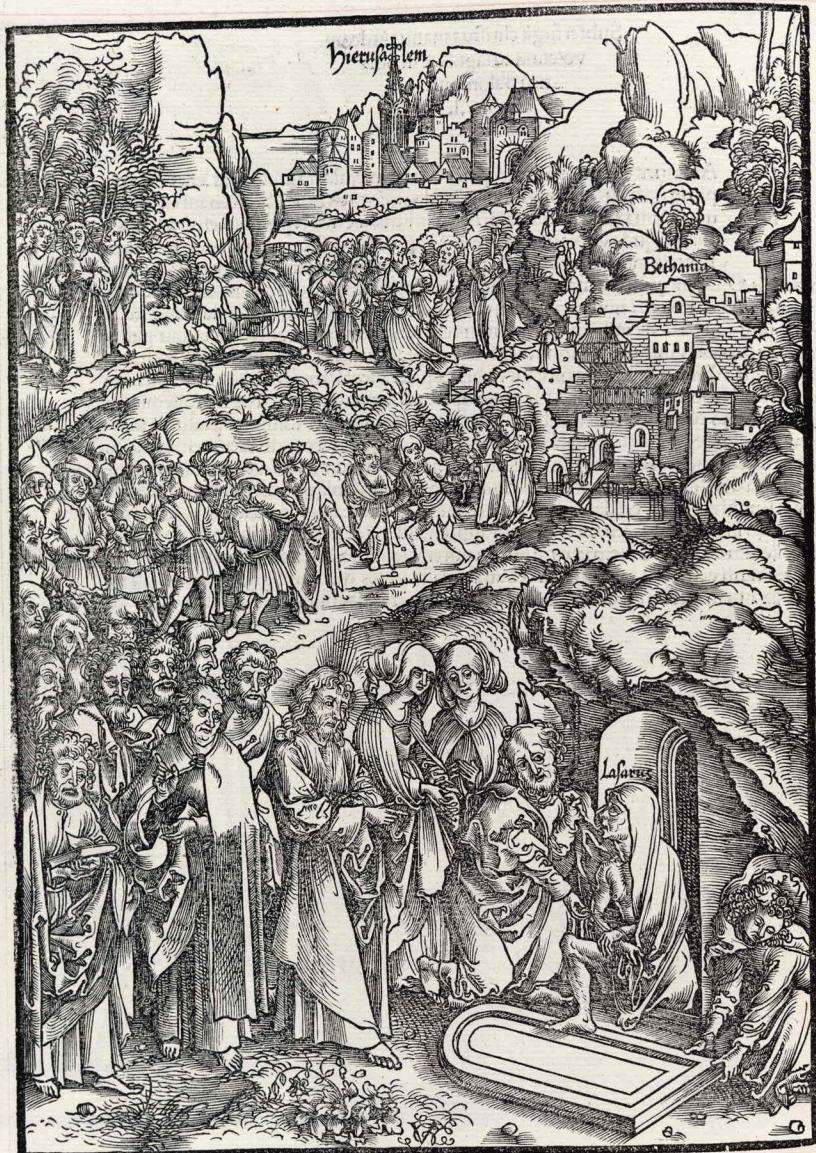
A
Joan. x.c.

B

C
Psal. lxxv.

D
Bar. vii. b.

E
Bar. vii. a.

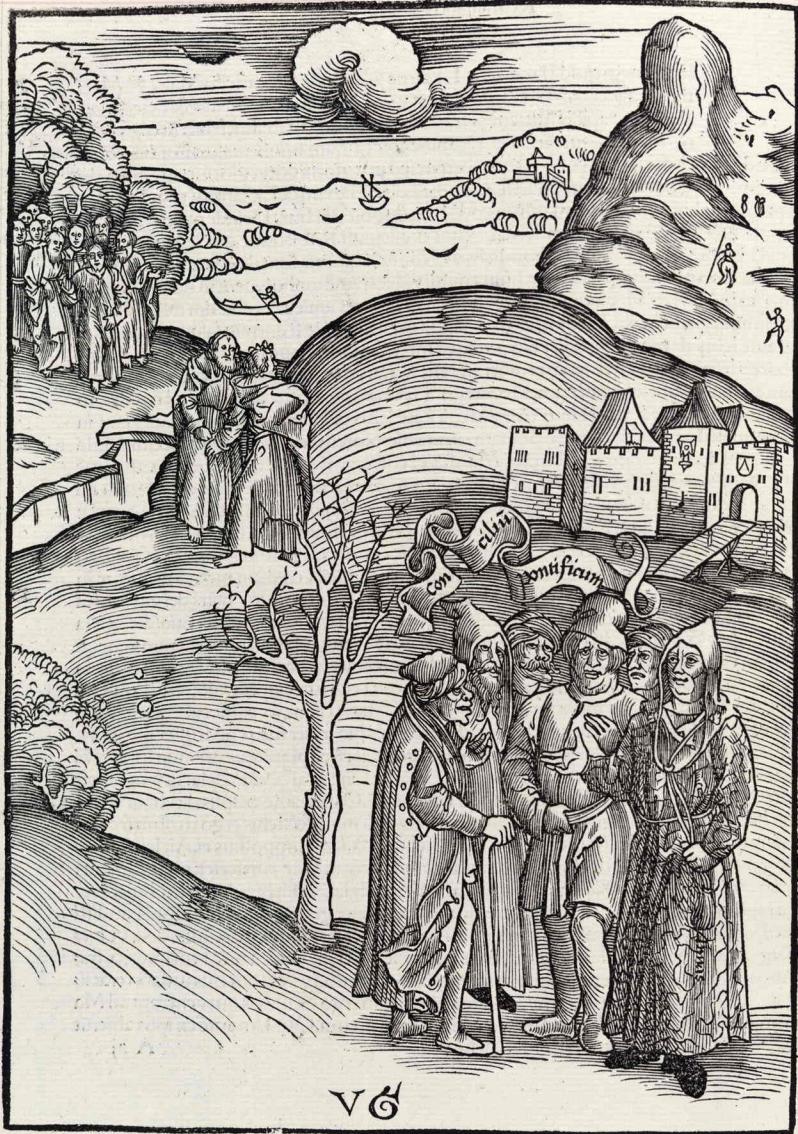
Resuscitatio Lazarī
Caput II.

Rat autem quidā languens Lazarus a Bethania de castello Marię & Mar-
the soror eius. Maria autē erat quae vnxit dominū vnguento / & exterxit pe-
des eius capillis suis: cuius frater Lazarus infirmabatur. Miserū ergo soro-
res eius ad eum dicentes. Domine ecce quē amas / infirmatur. Audiens autē
Iesu: dixit eis. Infirmitas hec nō est ad mortem / sed pro gloria dei: vt glorificetur filius dei
per eam. Diligebat autē Iesu Marthā / & sororē eius Mariam & Lazarū. Vt autē audiuit
quia infirmabat: tunc qđem manist in eodē loco duobus diebus. Deinde post hęc dicit di-
scipulis suis: Eamus in iudeam iterū. Dicunt ei discipuli Rabi: num querebant te iudei
lapidare / & iteremadis illuc: Respondit Iesu Nonne. xij. hora sunt dies. Si quis ambulaue-
rit in die / non offendit: quia lucem huius mūdi videt: si autē ambulauerit in nocte / offendit
quia lux nō est i eo. Hec ait: & post hec dicit illis: Lazarus amicus noster dormitt sed vado
vt a somno excitem illū. Dixerū ergo discipuli eius: Domine si dormit: saluus erit. Dixer-
at autē Iesu de morte eius: illi vero putauerunt qđe dormitione somni diceret. Cū ergo
dixit eis Iesu manifeste. Lazarus mortuus est: & gaudeo propter vos vt credatis quoniam
non eram ibi: sed eamus ad eum. Dixerū ergo Thōmas qui dicitur didymus ad cōdiscipu-
los: Eamus & nos / & moriamur cū eo. Venerit itaq; Iesu & inuenit eū quattuor dies iam in
monumento habentē. Erat autē Bethania iuxta hierosolymā quāsi stadijs qndecim. Multi
autē ex iudeis venerant ad Marię & Marthā / vt cōsolarent̄ eas de fratre suo. Martha autē
vt audiuit / quia Iesu venit: occurrit illi: Maria autē domi se debat. Dicunt autem Martha ad
Iesum: Domine si tūs̄ es hic / frater meus nō fuisset mortuus: sed & nunc scio / quia q̄cunq;
poposceris a deo / dabit tibi deus. Dixerū et Iesu: Resurge frater tuus. Dicit ei Martha: Scio
quia refugeris in resurrectio in nouissimo die. Dicit ei Iesu: Ego sum resurrectio & vita: q
credit in me / etiā si mortuus fuerit / viuet: & omnis qui viuit & credit in me / nō morietur in
eternū. Credis hoc? Ait illi: Vtq; dñe. Ego credidi quia tu es christus filius dei viui / qui in
hūc mundū venisti. Et cū hec dixisset: abiit / & vocauit Mariā sororē suā silentio / dicens: Ma-
gister adeſ / & voca te. Illa vt audiret: surrexit cit̄ / & venit ad eum: nondū enim venerat
Iesu in castellū / sed erat adhuc in illo loco vbi occurrerat ei Martha. Iudei / qđ qui erant in
domo cū ea & cōsolabant̄ eā: cū vidissent Mariā quia cito surrexit & exiit / fecuti sunt eam
dicentes: Quia vadit ad monumentū vt ploreat ibi. Maria ergo cū venisset vbi erat Iesu: vi-
dens eū / cecidit ad pedes eius / & dixit ei: Dñe si fuisses hic / frater meus nō fuisset mortuus.
Iesu ergo vt vidit eam plorantē / & iudeos qui venerāt cū ea plorātes: infremuit spiritu / &
turbauit seipsum / & dixit: Vbi posuisti tū. Dicunt ei: Dñe veni & vide. Et lachrymatus est
Iesu. Dixerū ergo iudei: Ecce quomodo amat eū. Quidā autē ex ip̄s̄ dicebāt: Nō po-
nit hic qui aperit oculos cæci natū / facere vt & hic nō moreret: Iesu ergo rursus fremēs
in semetipso venit ad monumentū / Erat autē spelunca & lapis suppositus ei. Ait Iesu: Tol-
lite lapidē. Dicit ei Martha soror eius qui mortuus fuerat: Dñe iam fœtet: quatriduanus
enī est. Dicit ei Iesu: Nonne dixi tibi quoniam si credideris / videbis gloriam dei? Tulerūt er-
go lapidem. Iesu autē eleuatis sursum oculis dixit: Pater gratias ago tibi / quoniam audiisti
me: Ego autē sciebā / quoniam semp̄ me audiis: sed propter populum q̄ circūstāt̄ / dixi: vt cre-
dant / quia tu me misisti. Hęc cum dixisset / voce magna clamauit: Lazarē veni foras. & sta-
tim prodijt q̄ fuerat mortuus: ligatus manus & pedes institis / & facies eius sudario erat lis-
gata. Dicunt ei Iesu: Solute eum / & sine abire. Multi ergo ex iudeis qui venerant ad Ma-
riam & Martham / & viderant quē fœcit / crediderūt in eum. Quidam autē ex ip̄s̄ abierūt
ad phariseos / & dixerunt eis quę fecit Iesu.

A ij

2
Feria terza post
litterare. Joan. p.
Feria quarta et
qua Jēsus man-
sū in eodem loco
trans Jordanem
Joan. p. 2. p.
B
Feria sexta.
Joan. p. 2.

Joan. p. b.

VG

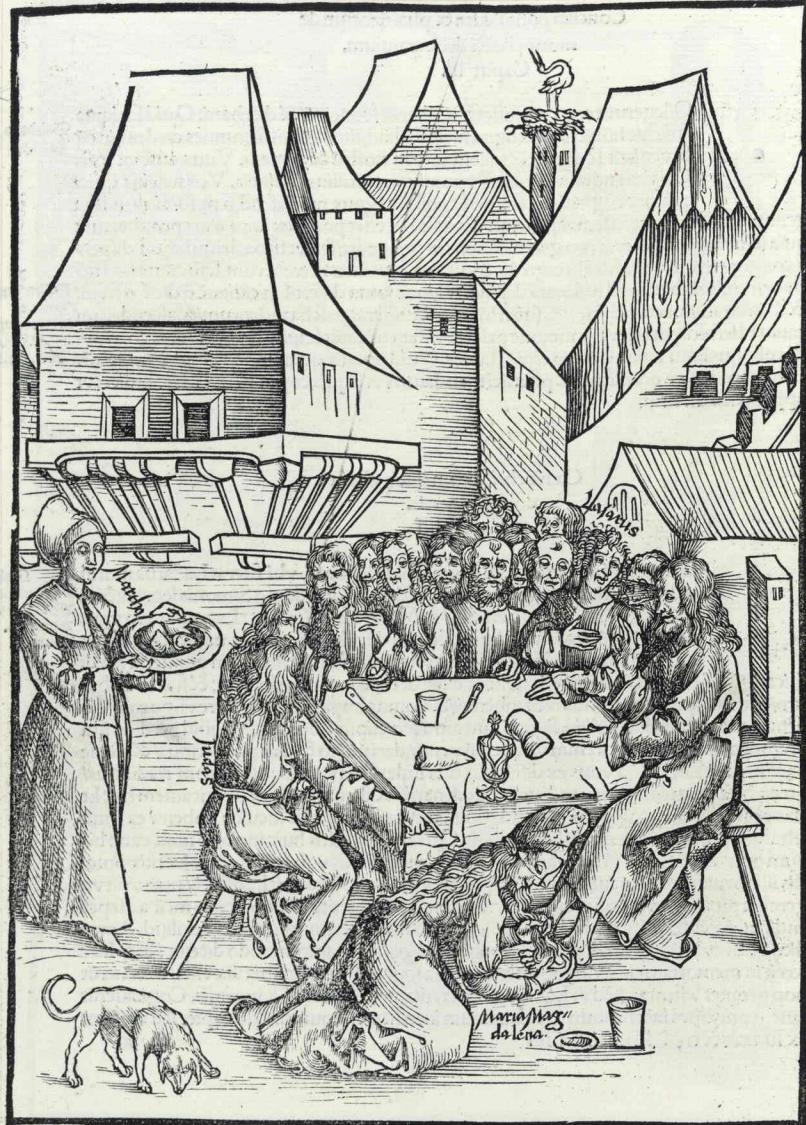
Conciliū pontificum & phariseorum de
morte christi deliberauit.
Caput III.

Ollegerunt ergo pontifices & pharisei conciliū & dicebant: Quid facimus quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic omnes credent in eum & venient Romani & tollent locum nostrū & gentem. Vnus autē ex ipsis Caiphas nomine cum esset pontifex anni illius dixit eis. Vos nescitis quicquā nec cogitatis / qā expedit vobis vt vnu moriāt hō p. pplo / & non tota gens pereat. Hoc autē a femetipso non dixit: sed cū esset pontifex anni illius prophetauit quia Iesu moriturus erat pro gente & non tñ pro gente sed vt filios dei qui erant dispersi congregaret in vnu. Ab illo ergo die cogitauerūt vt interficerent eum. Iesu autē fam nō palam ambulabat apud Iudeos: sed abiit i regionē iuxta desertū in civitate qā dicit effrem: & ibi morabatur cum discipulis suis. Proximū autē erat pascha iudeorum / & ascenderunt multi Hierosolymā de regione ante pascha / vt sanctificaret se ipso. Querebāt ergo Iesum & colloquebāt ad inuicem in templo stantes. Quid putatis quia non venit ad diem festū. Dederant autem pontifices & pharisei mandatum / vt si quis cognoverit vbi sit / indicet vt apprehendant eum.

Cæna christi cum discipulis in
domo Simonis.
Caput III.

Iesu ergo ante sex dies Paschæ venit i Bethaniā vbi fuerat Lazarus mortuus / & resuscitauit Iesu. Et cum esset Bethaniā in domo Simonis leprosi: & re cumberet / foeceret ei cæna ibi / & Martha ministrabat: Lazarus vero vnu erat ex discubentibus cum eo. Et cum discubere/veniens mulier Maria ac celisit ad eum habens alabastrum vnguenti / & accepit libram vnguenti nardi spicati pistici p̄ciosi / & vnxit pedes Iesu / & extersit capillis eius pedes eius: & fracto alabastro / effusit super caput ipsius recumbentis / & domus impleta est ex odore vnguenti. Vi dentes autē quidā discipuli / indignati sunt intra femetipos dicentes: Ut quid perdidit ista vnguenti facta est? potuit enim vnguentū venundari multo & dari pauperibus / & fremebant in eam. Dicit ergo vnu ex discipulis eius Iudas Scariothis: qui erat eum traditor / quare hoc vnguentū non vendit tricentis denariis & datū est egenis. Dixit autem hoc Iudas non quia de egenis pertinebat ad eum: sed quia forte era & loculos habens / ea qā mittebantur portabat. Sciens autē Iesu: ait illis. Quid molesti estis huic mulieri: finite eam: bonum opus operata est in me / pauperes enim semp̄ habent vobis&currens / & cū volueritis potestis illis benefacere: me autem non semper habebitis / quod habuit hoc foecit / prauenit vngere corpus meum in sepulturā: mitens enim hac vnguentū hoc in corpus meū ad sepelī endū me fecit. Dicit vero Iudae. Sine illam vt in diem sepulturā meā seruet illud. Amen dico vobis: vbi cunq̄ fuerit predicatum hoc euāgelium in toto mundo dicitur / & qā hāc foecit in memoriam eius. Cognovit ergo turba multa ex Iudaeis: quia illuc esset / & venerūt non propter Iesum tñ / sed vt Lazarum viderent quem resuscitauit a mortuis. Cogitauerūt autem principes sacerdotum vt & Lazarum interficerent: quia multi propter illū absibant ex Iudaeis / & crediderunt in Iesum.

A iiiij

VG

Introitus Iesu in hierusalem.

Caput V.

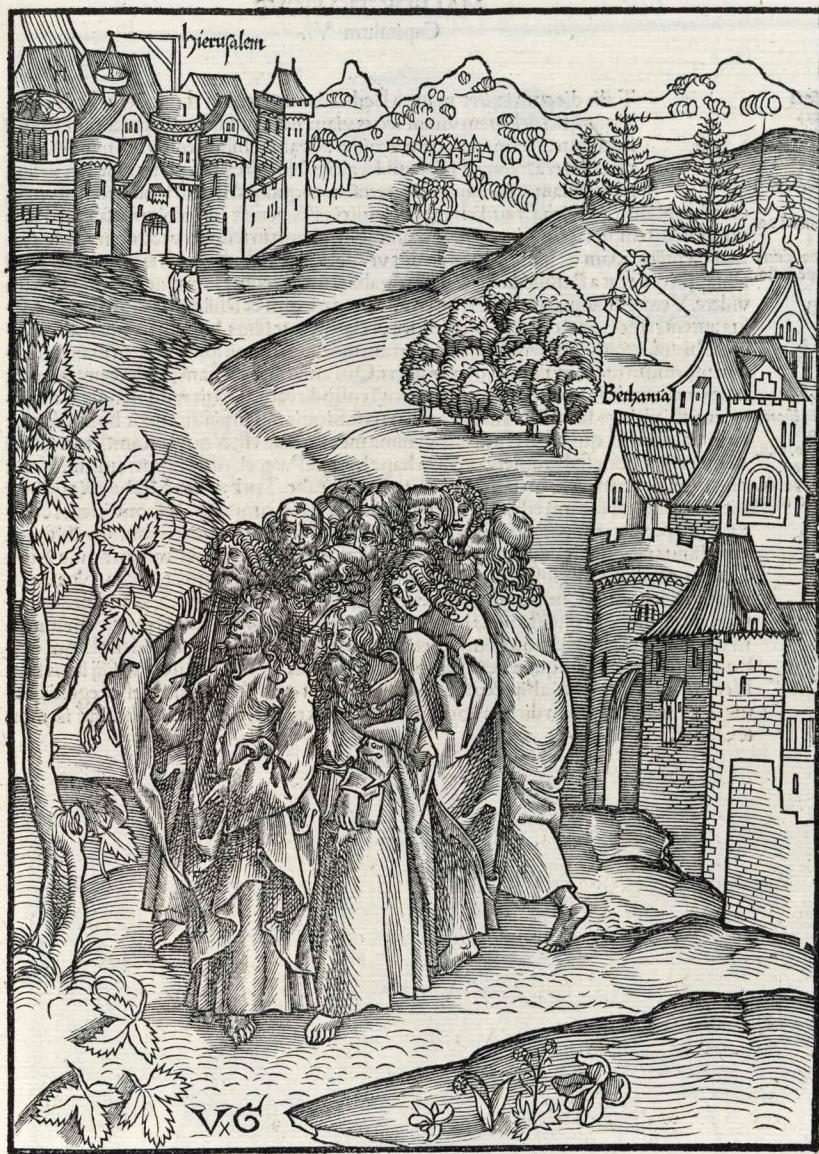
Dñica palmarū.
Dot. xxi.
Mar. vi.
Luce. ix.
Joan. xii.
i. Iesu misra
humiliatio

B
2. Populi des
uora honorato
Sermon, accipien
diu est q̄ succellis
ue fedent dñs
per virtus; afina
vices et alini.
ii. 2. 3.
4. boschiana

E
3. Principum
malicio. 1.
sa malignatio.
5. 4.

b. q. iii. Galuaro.
xvi. q. viii. in prun

N crastinū autē ascēdēs Iesu hierosolymā/factū est cū appropinquasset hie
rosolymis/& venisset Betphage ad montē qui vocatur Oliueti misit duos ex
discipulis suis dicens eis. Ite in castellū quod cōtra vos est; in quod introeun
tes inuenietis statim azinā alligatā (& pullū cū ea; super quē nemo hominū
vnq̄ sedet) solute & adducite mihi. Et si quis aliquid vobis dixerit; & dixerit
quid facitis? & vos infrogauerit quare solutis? dicite quia dominus his opus habet; & cō
festim dimittet eos. Hoc autē factū est ut adimpleret quod dictum est per prophetā dicen
tem. Dicite filiē Syon. Noli timere filia Syon; ecce rex tuus venit tibi mansuetus; sedens su
per asinā/& pullum asinē filium subiugalis. Hec nō cognoverunt discipuli eius primū; sed
quādo glorificatus est Iesu; tunc recordati sunt quia hec erant scripta de eo; & hec fecerit
ei. Eunte autē discipuli qui missi erant; inuenierūt sicut dixit illis Iesu; stantem pullū ligatū
ante ianuam foris in biutorio; & fecerūt sicut praecepit illis Iesu; & solutū eum. Soluentibus
autem illis pullum/quida de illis astantibus domini eius/dixerunt ad illos quid facitis sol
uentes pullū; qui dixerūt eis sicut p̄ceperat illis Iesu; quia dominus eum necessarium ha
bet; & dimiserūt eis. Et adduxerūt asinam & pullū ad lesum; & imposuerunt sup eos vesti
menta sua; & eum desuper sedere fecerūt. Eunte autē illo/turba multa que venerat ad di
em festum cū audīset quia venit Iesu hierosolymā; accepérunt ramos palmarū/& proce
serunt obuiam ei. Testimonū ergo phibebat turba que erat cum eo/ quando Lazarū vo
cauit de monumēto & suscitauit eū a mortuis; propterea & obuiā venit ei turba; quia au
deriunt eum fecisse hoc signū. Et cum appropinquaret iam ad descendūm montis Oliueti
ceperunt omnes turbe descendētū/gaudētē laudare deum voce magna; sup omnibus
quas viderant virtutibus. Multi autē vestimenta sua strauerunt in via. Alij autem ramos
& frondes clademantur de arboribus/& sternebant in via. Turbē autē que p̄cedebat/& que
sequebant clademantur dīcentes. Osanna filio dauid; benedictus qui venit rex israel in no
mine domini; benedictum quod venit in regnum patris nostri Dauid. Osanna ā altissimis;
pax in celo/& gloria in excelsis. Et q̄dam phariseorū de turbis dixerūt ad illum. Magister
incrépa discipulos tuos. Quibus ipse ait. Dico vobis quia si hi tacuerint lapides cla mabūt
Et vt appropinquavit videns ciuitatē fleuit super illam dīces; quia si cognouis̄ es tu; &
quidem in hac die tua/que ad pacem tibi; nunc autē abscondita sunt ab oculis tuis; quia ve
nient dies in te; & circundabunt te inimici tui vallo; & circundabunt te; & coangustabunt
te vndeque/& ad terrā prosternebant te; & filios tuos qui in te sunt; & non relinquent in te lap
idem sup lapidem q̄ non cognoueris tempus visitationis tue. Et introiūt hierosolymā;
& cum intrasset/comota est vniuersa ciuitas dicens quis est hic; Populi autē dicebant hic
est Iesu propheta in nazareth galilee. Et intrauit Iesu in templū dei; & coepit ejūcere; & ejū
ciebat omnes vendentes & ementes de templo; & mensas numulariorē; & cathedras ven
dentium columbas euertit; & non sinebat vt quisquā transferret vas per templū; & doce
bat dicens; nonne scriptū est/Domus mea domus orationis vocabit omnibus gentibus;
vos autē fecistis eam speluncā latronū. Et accelererūt ad eum ceci & claudiū in templo; & sa
nauit eos. Videlicet autē principes sacerdotū & scribæ mirabilia que fecit; & peruerter
os. Osanna filio dauid; indignati sunt; & dixerunt ei. Audis quid isti dicunt;
Iesu autē dixit eis. Vt tig. Nunq̄ legitiss. Ex ore infantū & lactentū p̄fecisti laudē. Quo
auditio principes sacerdotū & scribæ & principes plebis querebant quomodo illum per
derent; & non inueniebant quid facerent illi; timebant enim eū. Omnis enim populus suis
pensus erat audiens illum; & admirabā super doctrinā eius. Pharisei ergo dixerūt ad fe
metipso. Videlicet quia nihil proficimus; ecce mundus totus post eū abiit. Et cīrūspectis
omnibus cū iam vespera esset hora; & relictis illis/ abiit foras extra ciuitatē in Bethaniā
cum duodecim; ibi cōmansit; & docebat eos de regno dei.

MALEDICTIO FICVS

Capitulum VI.

Secunda feria
Dec. xx.
Dec. xii.
Sic nō maledictio
p̄t̄. q. iij. s. sed q.

2. **B**entulus de
uotio
Glide de Euro
p̄o i. Spe. bistro.
lib. xii.

B

1.

2.

3.

3. **S**uspēcōnōis
predicatio
De p̄fēcta. v. ii.
omnes quos.

4. **V**ox partis
2. **O**p̄io urbe

1.

2.

3.

5. **D**ar. xii.
Luc. xii.

T alia die cum exiret mane a Bethania reuertens in ciuitatem esurīt. & vidēs a longe fici arborem vnam secus viam habentē folia; venit ad eam si quid forte inueniret in ea. Et cum venisset ad eam nihil inuenit in ea nisi folia tñ: nō enim erat tempus ficerum. Et ait illi. Nuncq; ex te fructus nascatur in sem piterñ: iam non amplius in eternū ex te quisquā fructū manducet. Et arefas cta est continuo fidelina. Et audiēbant discipuli eius. & veniūt hierosolymā: & erat docēs quotidie in templo: & omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum. Erant autem Gentiles qdām ex his qui ascenderant ut adorarent in die festo. H̄i ergo accesserūt ad philippū qui erat a Bethsaïda Galilee: & rogabāt eum dientes. Domine volumus Iesum videre. Venit Philippus et dixit Andreae. Andreas rursum & Philippus dixerunt Iesu. Iesus autem respondit eis dicens. Venit hora ut clarificetur filius hominis. Amen amen dico vobis: nisi granū frumenti cadens in terram mortuum fuerit ipsum solum maneti si autem mortuum fuerit multum fructum affert. Qui amat animā suam perdet eam: & q̄ odit animam suam in hoc mundo: in vitam eternā custodit eam. Si quis mihi ministrat me sesquatur: & vbi ego sum illic & minister meus erit. Si quis mihi ministrauerit honorificabit eum pater meus qui est in celis. Nunc anima mea turbata est: & quid dicam? Pater saluifi ca me ex hac hora: sed propterea veni in hanc horam. Pater clarifica nomen tuum. Venit ergo vox de celo dices & clarificauis & iterū clarificabo. Turba ergo q̄ stabant & audiērāt dicebat tonitruū factum esse. Alij dicebant. Angelus ei locutus est. Respondit Iesus & dixit. Non propter me vox hec venit sed propter vos. Nunc iudicium est mundi. nunc prīcep̄s huius mundi ejicitur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra/ oia traham ad me ipsum. Hoc autem dicebat significans qua morte erat moriturus. Respondit ei turba. Nos audiūmus ex lege: quia Christus manet in eternū: & quomodo tu dicas. oportet exaltari filius um hominis: & quis est iste filius hominis? Dixit ergo eis Iesus. A dūc modicum lumen in vobis est: ambulate dum lucem habetis/ vt non tenebris vos comprehendāt. Et qui ambulat in tenebris nescit quo vadit. Dum lucem habetis credite in lucem vt filii lucis sitis. Hec locutus est Iesus & abiit: & abscondit se ab eis. Et cum vespera facta esset egrediebas tur de ciuitate. Erat enim diebus docēs in templo: noctibus vero exiens morabāt in monte Oliveti.

V

B

Discipulorum admiratio de
fici & reliqua.
Caput VII.

A
Tertia feria.
Discipulorum
admiratio i via.
Dicitur ac. xii.
25oct. xii.

B
I*hesu* i*crepa*
rio in templo.
Dicitur ac. xi.
25oct. xii.
Luke xii.

C
Dicitur ac. xii.
25oct. xii.
Luke xii.

Psal. cxvii.

D
Luke. xxv. v.
Apo. xix. b.

T cum mane transirent viderunt discipuli fucus arida facta a radicibus: & maturi sunt dicentes: quoniam continuo aruit: & recordatus Petrus dixit ei: Rabili ecce fucus cui maledixisti: aruit. Respondens autem Iesus ait eis: Habete fidem dei: Amen dico vobis: si habueritis fidem: & non hesitaueritis: non solus de fucus nea facietis: sed & si monti huic dixeritis: tolle te & facta te in mare/ fiet. Pro-

pterea dico vobis: omnia quae cuncti orantes petitis: credite quia accipiatis: & evenient vobis Et cum stabitis ad orandum: dimittite si quid habetis aduersus aliquem: vt & pater vester qui in celis est: dimittat vobis peccata vestra. Et venient rursus hierosolyma. Et cum venissent in templum: docente illo populus & euangelizante: conuenient principes sacerdotum & scribae cum senioribus. & accelerant ad eum docentes: & dicunt ad illum: Dic nobis in qua potestate haec facis: Aut quis dedit tibi haec potestate ut ista facias: Respondens Iesus dixit eis: In terrogabo vos & ego vnum sermonem: quem si dixeritis mihi: & ego vobis dicam in qua potestate haec facio. Baptismus Ioannis unde erat. De celo/ an ex hominibus: Respōdet mihi. At illi cogitabant intra se dicentes. Si dixerimus de celo/ dicet nobis: Quare ergo nō crederis illi. Si autem ex hominibus: timemus turbam: plebs vniuersa lapidabit nos: Omnes enim habebant Ioannem sicut prophetā. Et respondētes Iesu: dixerūt: Nescimus. At illis & ipse: Nec ego dico vobis in qua potestate haec facio. Quid autem vobis videat: Homo quidam habebat duos filios: & accedens ad primū: dixit: Filiū vade hodie opari in vineā meā. Ille autem respondēs ait: Nolo. Postea autem poenitentia motus/ abiit. Accedens autem ad alterū: dixit simili ter: At ille respōdes ait: Ego domine/ & nō iūt. Quis ex duobus fecerit voluntate patris: Dicunt ei: Primus. Dicit illis Iesus: Amen dico vobis: quia publicani & meretrices praecedunt vos in regno dei. Venit enim ad vos Ioannes in via iusticia/ & nō creditis ei. Publicani autem & meretrices crediderunt ei. Vos autem videntes/ nec poenitentia habuistis postea tamen credereis ei. Aliā parabolā audire. Coepit autem dicere ad plebē parabolā hanc: Homo erat per familiā s̄ plantauit vineā/ & sepem cūcūdedit ei/ & fodit ī ea torcular: & edificauit turrim: & locauit ēa agricolis/ & peregre pfectus est. Cum autem ipsi fructū appropinqūasset/ misit seruos suos ad agricultorū vt acciperent fructus eius. Et agricultorū apphensis seruos eius: alium occiderunt: aliū occiderunt: aliū vero lapidauerunt. Iterū misit alios seruos plures prioribus: & fecerunt illis similliter. Novissime autem misit ad eos filium suū/ dicens: Verebunt forte filii meū. Agricōla autem vidētes filium/ dixerūt intra se. Hic est heres: venite occidamus eum & habebimūs hereditatē eius. Et apprehēsum eū/ eicerūt extra vineā: & occiderūt. Cum ergo venerit dñs vineā/ quid faciet agricōlis illis? Ait illi: Malos male perdet: & vineam suā locabit alij agricōli/ q̄ reddant ei fructū tib⁹ suis. Dicit illis Iesus: Nunq̄ legistis in scripturis: Lapidē quē reprobauerūt edificates/ hic est factus in capit anguli. A domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris. Ideo dico vobis: quia auferet a vobis regnum dei/ & dabit genti facienti fructus eius. Et qui cecidit sup lapidē istum/ cōfringetur super quē vero ceciderit/ cōteret eū. Et cum audirent principes sacerdotum & pharisei parabolā eius/ cognoverūt q̄ de ip̄s diceret. Et cōtempserunt eum tenere/ timuerūt turbas: qm̄ sicut propheta ēt habebant. Et respondētes Iesu: dixerat iterū in parabolis eis dicens. Simile factum est regnū celorum: homini regis q̄ fecit nuptias filio suo: Et misit seruos suos vocare iūitatos ad nuptias: & nolēbat venire. Iterū misit alios seruos/ dicens: Dicite iūitatis: Ecce prandīū meū parauit: thauri ī mei & altilia occisa sunt/ & oīa parat avenit ad nuptias. Illi autem neglexerūt & abierunt: alius in lum suā: alius vero ad negotiacionē suā. Reliq̄ tenuerūt seruos eius: & cōtempserunt affectos/ occiderūt. Rex autem cū audīs et/ iratus est: & missis exercitūbus suis/ p̄didit homicidas illos: & ciuitatē illorū succēdit. Tūc autem seruos suis. Nuptiae quādem paratae sunt: sed q̄ iūitati erāt/ nō fuerūt digni. Itē ergo ad exitus viarū: & q̄ cuncti in iūitatis/ vocate ad nuptias. Et egressi serui eius in vias/ congregauerūt omnes q̄s iūuenerūt/ malos & bonos: & iplētae sunt nuptiae discubentib⁹. Intravit autem rex vt videret discubentes: & vidit ibi hoīem nō vestitū vestē nuptiali: & ait illi: Amice/ q̄uo huc intrasti nō h̄is vestē nuptiale. At ille obmutuit. Tūc dixit rex ministris Ligatis manib⁹ & pedibus eius/ misit

uitatos ad nuptias: & nolēbat venire. Iterū misit alios seruos/ dicens: Dicite iūitatis: Ecce prandīū meū parauit: thauri ī mei & altilia occisa sunt/ & oīa parat avenit ad nuptias. Illi autem neglexerūt & abierunt: alius in lum suā: alius vero ad negotiacionē suā. Reliq̄ tenuerūt seruos eius: & cōtempserunt affectos/ occiderūt. Rex autem cū audīs et/ iratus est: & missis exercitūbus suis/ p̄didit homicidas illos: & ciuitatē illorū succēdit. Tūc autem seruos suis. Nuptiae quādem paratae sunt: sed q̄ iūitati erāt/ nō fuerūt digni. Itē ergo ad exitus viarū: & q̄ cuncti in iūitatis/ vocate ad nuptias. Et egressi serui eius in vias/ congregauerūt omnes q̄s iūuenerūt/ malos & bonos: & iplētae sunt nuptiae discubentib⁹. Intravit autem rex vt videret discubentes: & vidit ibi hoīem nō vestitū vestē nuptiali: & ait illi: Amice/ q̄uo huc intrasti nō h̄is vestē nuptiale. At ille obmutuit. Tūc dixit rex ministris Ligatis manib⁹ & pedibus eius/ misit

tit eū in tenebras exteriores; ibi erit fletus & stridor dētū. Multi aut̄ sūt vocati; pauci vero electi; Tūc abeūtes pharisei cōciliū iniecit ut caperet Iesum in sermōe & mitūt ei discipulos suos cū herodianis dicētes; Magister scimus q̄a verax es & viā dei in yitare doces; & non est tibi cura de aliō; Nō em̄ respicis personā homī. Dic ergo nobis/qd̄ tibi videſ. Licer cēlū dari Cesarī/aut nō. Cognita aut̄ Iesus neq̄ia eorū ait: Quid me tentatis hypocrite? Ondite mihi nūmismā cēlū. Ac illi obtulerūt ei denariū. Et ait illis Iesus: Cuūs ē imago hēc & sup scriptio. Dicūt ei/ceſaris. Tūc ait illis: Reddite ergo quē sunt Cesaris/ceſari/ & quae sunt dei/deo. Et audiētes/mirati sunt & relicto eo: abiērūt. In illo die accesserūt ad eū saducei q̄ dicit̄ nō esse resurrectionē & interrogauerūt eū dicentes. Magister/Moles dixit: Si q̄s mortuus fuerū/nō habēs filiū; vt ducat frater eius vxorē illius & suscitēt semē fratris suo. Erāt autem apud nos septē fratres: Et p̄imū vxore duxta/defunctus ē & nō habēs semē/reliquit vxo rē suā frī suo. Sūt secundūs & tertius: vsc̄ ad septimū. Nouissime aut̄ oīm & m̄fier defūcta est. In resurrectionē ergo cuūs erit de septimū vxor. Oēs em̄ habueſt ē. R̄ndens aut̄ Iesus /ait illis: Erratis/nesciētes scripturas/neq̄ ȳtūtē dei. In resurrectionē em̄ neḡi nubētēneq̄ nuben tur: sed erūt sicut angelī dei in coelo. De resurrectionē aut̄ mortuore nō legistis qd̄ dicit̄ est a deo dicēte vobis. Ego sūt deus abraāt & deus Iſaac & deus Iacob. Nō ē deus mortuorū: fed̄ viuentū. Et audiētes turbē/mirabāt de doctrina eius. Pharisēi aut̄ audiētes q̄ silentiū imposuit/sed adiutoriis/cōuererāt in vñtū & interrogauit eū vñus ex eis legiſ doctor tentans eū. Magister/qd̄ eīt mādatū magnū in legē. Ait illi Iesus: D̄liges dñm dñū tuū ex toto cor de tuo & in tota aia tua & i tota mēte tua. Hoc ē mandatū & pm̄ mādatū. Secūdū aut̄ siſe est huic: D̄liges pximū tuū sicut teipm̄. In his duobus mādatiis vñtūtēlex p̄det & prophēte. Cōgregatis aut̄ phariseis/introgauit eos Iesus dicens: Quid vobis videſ de christo: cuūs filius ē. Dicūt ei, Dauid. Ait illis: Quō ergo dāri dīn in sp̄u vocat eū dñm/dicēs. Dixit dñs dñm meo: sedē a dextris meis: Donec ponā inimicos tuos/ſcabellū pedū tuorū. Si ergo dauid vocat eū dñm & nō filius eius ē. Et nō poterat ei r̄ndere ȳbūt: nec ausus fuit q̄lq̄ ex illa die eū āplius interrogare. Tūc Iesus locutus ē ad turbas & ad discipulos suos dicens. Super cathedrā Moſi ſederūt ſcribē & pharisei. Oia ergo quēcūq̄ dixerint vobis/ſeruare & facite: ſcd̄ in opa ȳo eorū nolite facere. Dicūt em̄ & nō faciūt. Alligāt aut̄ onera grauiā & importabilitā in hūteros homī: digito aut̄ ſuo nolit ea mouere. Oia ȳo opera ſūa faciūnt/vt videant ab hoīibus. Dilatāt em̄ philateria ſūa & magnificāt ſimbrias. Amāt aut̄ primos re cubitus in coenis & primas cathedras in synagogis & ſalutatiōes in foro: & vocari ab hoīibus/Rabi. Vos aut̄ nolite vocari/Rabi: vñus ēt em̄ magiſter v̄: oēs autē vos frēs eſtis. Et patrē nolite vocare vobis ſup terrā: Vñus ēt em̄ pat̄ v̄t quī in coelis ē. Nec vocemini magiſtrīa magiſter v̄t vñus ēt christus. Qui maior eſtv̄m̄/erit miſteriū v̄t. Qui aut̄ ſe exalta uerit̄/hūliabit̄ & qui ſe hūliauerit/exaltabit̄. V̄t aut̄ vobis ſcribē & pharisei hypocriteq̄ clauditiſ regnū coloꝝ ante hoīes: Vos em̄ nō intratis/nec introeūtē ſimūt intrare. V̄t vobis ſcribē & pharisei hypocrite/qui comedit̄ domos viduarēz/oratiōes longas orātēs/p̄pter hoc āplius accipieſ iudicūt. V̄t vobis ſcribē & pharisei hypocrite/qui circūtūt mare & aridā: vt faciat̄ vñtū p̄feliū & cū fuerit ſtūt: facit̄ eū filiū gehēnē duplo ſp̄vōs. V̄t vobis duces caci: q̄ dicit̄: quicūq̄ iurauerit p̄ tēplū/nihil eft; q̄ aut̄ iurauerit auro tēplū: debitor ē. Stultū & ceci: Quid em̄ maius ē: aurē: an tēplū qd̄ ſanctificat aurē? Et quicūq̄ iurauerit in altari: nihil eft; quicūq̄ aut̄ iurauerit in domo qd̄ eft ſup illud/debet. Ceci/qd̄ em̄ maius ē: Donū: an altare qd̄ ſanctificat donū: Qui ergo iurat in altari/iurat in eo & i om̄ib⁹ ſuē ſup illud ſunt/ & quicūq̄ iurauerit in tēplō: iurat in illo & in eo qd̄ ſhabitāt in ipso/& qui iurat in coelo: iurat in throno dei/& in eo qui ſedet ſup eū. V̄t aut̄ vobis ſcribē & pharisei hypocrite/qui decimatis mēta & anethū & cymintū & reliquias q̄ grauiora ſūt legiſ/iudicūt & m̄iam & fidē: Hæc oportūt facere & illa non omittere. Duces caci/excolatē culicē: ca melū aut̄ glutinētes. V̄t vobis ſcribē & pharisei hypocrite/qui mūdatiſ qd̄ deforis ē calicis & papsidis: intus aut̄ pleni eſtis rapina & imundiciā: Pharisēe cecē: mūda prius qd̄ intus ē calicis & papsidis vt ſiat & id qd̄ deforis eft mūdū. V̄t vobis ſcribē & pharisei hypocrite/ qui ſilēs eſtis ſepulchrī dealbatis: queſ a foris apparet hoībus ſpeciosa/intus ȳo plena ſunt oīlibus mortuorū & om̄i ſpurcicā. Sīc & vos: a foris quidēt apparetis hoībus iūſti/intus aut̄ plēi eſtis hypocriti & iniqtate. V̄t vobis ſcribē & pharisei hypocrite/q̄ edificatis ſepulchra, pp̄hetarū & ornatis monumenta iūſtorū & dicit̄. Si fuſſemus in diebus patrii noſ

Mar. xxi.
Mar. xii.
Luce. xii.

Mar. xii.

Exo. vii. b.
Mar. xii.
Mar. xii.

Deut. vi. c.
Leur. xii. c.

Deut. xii.

strorū/nō essent socij eorū in sanguine, pphētarū. Itaq; testimonio eftis vobismetipis: qd fij
lj eftis eorū qui pphētas occiderūt. Et vos implete mensurā pātrū vestrorum. Serpētes &
genīmina vīperarū/quō fugietis a iudicio gehēnē. Ideo dico vobis: ecce ego mitto ad vōs
prophetas & sapientes & scribas/ ex illis occidetis & crucifigetis/ & ex eis flagellabitis in
synagogis vestrīs/ & psequeūmī de ciuitate in ciuitatē: vt veniat sup vos ois lāguis iūfus:

2. Paral. 14. f. **Dat. xiij.** **Lucc. xxii.** **qui effusus est sup terrā a lāguine Abel iūfus/vsc̄ ad sanguinē Zacharij sūj Barachie/ quē
occidistis inter tēplū & altare. Amē dico vobis: Veniēt hēc oia sup generationē iſtā. Hieru
ſalē hierusalē quē occidis pphētas & lapidas eos qd ad te mīli sunt: quoties volui cōgrega
re filios tuos/quē ad modū gallina cōgregat pullos suos sub alas: & nolunti. Ecce relinquet
vobis domus vīa deserta. Dico em̄ vobis: nō me videbitis amodo/donec dicatis. Benedic
dus qd venit in noīe dñi. Et egressus Iesus de tēplo ibat. Et cū egredere/ accesserūt discipuli**

vt ostēderēt ei edificationē tēplū. Et quibusdā dīcētibus de tēplo: qd bonis lapidibus & doz
nis ornati eset. At illi vnu ex dīcipulū suis: Magister aspice q̄les lapides & q̄les structure.
Et respondēt Iesus dixi illis. Vident hēc oia / & has om̄es magnas edificatioēs. Amē dico
vobis: veniēt dies in quibus nō relinquet lapis sup lapidē/ qui nō deſtruat. Sedēt autē eo
sup mōtē oliveti cōtra tēplū accesserūt ad eū discipuli secreto/ & interrogabāt eū sep̄atim
Petrus & Iacobus & Ioānes & Andreas/ dīcētēs. Prēceptor/ dīc nobis q̄i iſta sient: & qd
signū adūētū tuū & cōſummatiōis ſeculū erit cū hēc oia fieri incipiēt. Et respondēt Iesus:
cēp̄t dicere illis. Vident ne qui vos ſeducat: mīli em̄ veniēt in noīe meo dīcētēs: quia ego
sum christus/ & multos ſeducēt: nolite ergo ire post illos. Auditiū em̄ etiā pīla & opinio
nes preliorū. Vident ne turbemini. Oportet em̄ fieri: ſed nō dīc finis. Cōſurger enim
gēs in gentē/ & regnū in regnū/ & erunt peſtilētē & famēs & terremotus p loca. Hēc autē
oia initia ſunt dolorē. Tūc trādet vos in tribulatiōne & occidēt vos/ & eritis odio oībus hoī
bus ppter nomē meū. Et tūc ſc̄a daliq; abunē mīli/ & inuicē trādent: & odio habebūt inuicē
Et mīli pſeudopphēte ſurgēt & ſeducēt multos. Et qm̄ abūdabit inīgras: refrigescet chā
ritas multorū. Qui autē pſeuerauerit vſcq; in finē: hic ſaluu erit. Et p̄dicabīt hoc euāgelium
regni in vñiſerō orbe in tēlmoniū oībus gentib⁹/ & tūc veniēt consummatio. Cū ergo
videritis abominationē desolationis que dīcta eſt a Danielē pphēta ſtante in loco sancto: qui
legit/intelligat. Tūc q̄ in iudea ſum̄/ fugiet ad mōtes/ & qui in tecto/ nō defēdat tollere alī
qd de domo ſua: & q̄ in agro/ nō reuertat tollere tunica ſua. Ve autē pregnātibus & nutriti
bus in illi diebus. Orate autē vt nō fiat ſuga vīra in hyeme vel ſabbato. Erit em̄ tūc tribula
tio magna/ q̄līs nō ſuit ab initio mūdi vſcq; mō: neq; fieri. Et nūli breuiatū ſuillent dies illi: nō
fieret ſaluu oī caro. Sed pp̄ electos breuiatū ſuillent dies illi. Tūc ſi q̄s vobis dixerit: Ecce hīc ē
christus: aut illīc: nolite credere. ſurgēt em̄ pſeudochristi & pſeudopphēte/ & dabūt ſigna
magna & p̄digia: ita vt i errorē idūcat/ ſi fieri pōt/ etiā electi. Eccē p̄dixi vobis. Si ergo dīxer
it vobis. Ecce i deferto ē: nolite exire. Ecce i penetrabilib⁹: nolite credere. Sicut em̄ fulgur
exit ab oriente & appetit vſcq; in occidētē: ita erit & aduentus filij hoīs. Vbi tūc fuerit cor
pus/ illuc cōgregabūt & aquile. Statim autē poſt tribulatiōne diēs illorū/ ſol obscurabit:
patebit ſignū filij hoīs in coelo. Et tūc plangent oīs tribus terre/ & videbūt filij hoīs veniē
tē in nubib⁹ celī cū ȳtute multa & maiestate. Et mittet angelos ſuos cū tuba & voce ma
gna & cōgregabūt electos eius a q̄tuor vētīs/ a ſumis coelōrū vſcq; ad termīos eorū. Ab ar
bore autē fici dīcīte pabolā: Cū ſā ramus eius tener fuerit/ & folia nata: ſicīt q̄a p̄pe eſt eſtas
Ita & vos cū videritis hēc oia: ſcītote q̄a prope ē in fanū. Amē dico vobis: q̄a non p̄teribūt
generatio hēc donec oia fiant. Coeli & terra transiſt: ȳba autē mea nō p̄teribūt. De diē
autē illa & hora nō ſcītneq; āgeli coelōrū: niſi p̄ ſolus. Sicut autē i diēb⁹ Noē: ita erit & i adūē
tu filij hoīs. Sicut em̄ erāt in diebus ante diluvium comedētēs & bibentēs & ruptū
ſeruū.

Gen. viij. b. tradentes: vſcq; ad eū diē q̄ intrauit Noē in arcā/ & nō cognouerunt donec veniā diluvium/
quēt. Duę molentes in mola: vna affūme/ & vna relinquit: Duo in lecto: vnu affūme/
te. Qm̄ ſi ſcīret paterfamilias/ q̄ hora fur vēturus eſſet: vigilaret v̄tīc/ & nō ſineret p̄ſodī
mūm ſuā. Ideo & vos eſtote parati: quia qua nescītis hora filius homis vēturus eſt. Quis
putas eſt fidelis ſeruū & prudens: q̄ē cōſtituit dñs ſuper familiā ſuā/ vt det illis cibūm in

tempore. Beatus ille seruus quem cum venerit dominus eius / intruerit sic facientem. Amet dico vobis; quoniam super omnia bona sua constituerit eum. Si autem dixerit malus seruus ille in corde suo: Moram facit dominus meus venire / & cooperit percutere conseruos suos: maleducet autem & bibat eum ebriosissimum; venient domini serui illius in die qua non sperat / & hora qua ignorat: & diuidet eum: partemque eius ponet cum hypocritis. Illuc erit fletus & stridor dentium. Tunc simile erit regnum coelorum decem virginibus: quem accipientes lampades suas exierunt obutam spacio & spongia. Quique autem ex eis erant fatue / & quinque prudentes. Sed quinque fatue acceptis lampadibus non habuerunt oleum secum. Prudentes vero accepérunt oleum in vasis suis cum lampadibus. Moratur autem faciente sponsu dormitauerunt oculi & dormierunt. Media autem nocte clamor factus est. Ecce sponsus venit: exite obutam eum. Tunc surrexerunt oculi virgines illae / & ornauerunt lampades sisas fatue autem sappientibus dixerunt. Date nobis de oleo veltro: quia lampades nostrae extinguituntur. Respondebat prudenter dicentes: Ne forte non sufficiat nobis & vobis / ite potius ad vedentes / & emite vobis. Dux autem irent emere / & venit sponsus. Et quem patet erant / intrauerunt cum eo ad nuptias: & clausa est ianua. Nouissime vero veniuit & reliquias virginis / dicentes. Domine / dñe / aperi nobis. At ille respondens ait: Amen dico vobis: nescio vos. Vigilate ergo: quia nescitis die neque horam. Sicut enim homo peregre pfectus est: vocavit seruos suos / & tradidit illis bona sua / & vni dedit quinque talenta: alii duo: alii tres: vnuq[ue] scdm ppriam virtutem / & pfectus est statim. Abiit autem qui quinque talenta accepérunt / & operatus est in eis: & lucratus est alia quinque. Si milie qui duo accepérunt / & lucratus est alia duo. Qui autem vnuq[ue] accepérunt / abiens fudit in terra / & abscondit pecuniam dominii sui. Post multum vero tempore venit dominus seruorum illorum / & posuit rationem cum eis. Et accedens quoniamque talenta accepérunt / obtulit alia quinque talenta / dicentes. Domine quoniamque talenta tradidisti mihi: ecce alia quoniamque suplucratus sum. Ait illi dominus eius: Euge serue bone & fideli: quia super paucam fusti fideli / super multam te constituta. Intra in gaudium dominii tui. Ac cessit autem qui duo talenta accepérunt / & ait. Domine / duo talenta tradidisti mihi: ecce alia duo lucratus sum. Ait illi dominus eius: Euge serue bone & fideli: quia super paucam fusti fideli / super multam te constituta. Intra in gaudium dominii tui. Accedens autem & qui vnuq[ue] talentum accepérunt ait. Domine / scio quia homo durus es: metis vbi non seminasti / & congregas vbi non sparsisti / & timens abis / & abscondit talentum tuum in terra. Ecce habes quod tuum est. Rendens autem dominus eius dixit ei. Serue male & piger / sciebas quia metu vbi non femino: & conGrego vbi non sparsi. Oportuit ergo te committere pecuniam meam numerarijs: & venies ego receperissem utique quod meum est cum usura. Tollite itaque ab eo talentum: date ei qui habet decem talenta. Omnes enim habentes dabitur / & abutur dabit: ei autem qui non habet / & quod videbit habere auferetur ab eo. Et inutilem seruum ejicite in tenebras exteriores: illuc erit fletus & stridor dentium. Cum autem venerit filius hominis in maiestate sua / & omnes angeli cito eo: tunc se debet super sedem maiestatis sue / & cogere gabunt ante eum omnes gentes: & separabit eos ab inuicem: sicut pastor segregat oves ab haesdis / & statuet oves quod a dextris: haec dous autem a sinistris. Tunc dicetur rex his qui a dextris ei erunt. Venite benedicti patris mei / possidete paratum vobis regnum a constituzione mundi. Esuriui enim & dedistis mihi manducare. Situi / & dedistis mihi bibere. Hospes eram / & collegistis me. Nudus era / & operuistis me. Infirmus eram / & visitastis me. In carcere eram / & venistis ad me. Tunc renderebut iusti dicentes: Domine / quia quando te vidimus esurientem / & pauperem: sitiens / & dedimus tibi potum. Quia autem tevidimus hospitem / collegimus te: aut nudum / & cooperuimus te. Aut quia te vidimus infirmum / aut in carcere / & venimus ad te. Et responderet rex dicentes: Amet dico vobis: quod diu fecistis vni de his fratribus meis minimis / mihi fecistis. Tunc dicet & his qui a sinistris erunt. Discedite a me maledicti in ignem eternum: qui paratus est dyabolo & angelis eius. Esuriui enim / & non dedistis mihi manducare: Situi / & non dedistis mihi potum. Hospes eram / & non collegistis me. Nudus / & non cooperuistis me. Infirmus eram / & non visitastis me. Tunc respondebunt ei & ipsi dicentes. Domine / quando te vidimus esurientem / aut sitiens / aut hunc hospitem / aut nudum / aut infirmum / aut in carcere / & non ministravimus tibi. Tunc responderet illis dicens. Amet dico vobis quod diu non fecistis vni ex minoribus his / nec mihi fecistis. Et ibum hi in supplicium aeternum: iusti autem in vitam aeternam. Et factum est cum consummasset Iesus sermones hos omnes: dixit discipulis suis. Scitis / quia post biduum pascha fiet / & filius hominis tradetur ut crucifigatur.

Congregatio principum. Iudas christum vendit. Caput. VIII.

Vnc congregati sunt principes sacerdotum & scribae & seniores populi: in atrium principis sacerdotii qui dicebat Caiphas / & consilii fecerunt: & que rebant quoniam Iesum dolo tenerent & occiderent. Timebant vero plebs. Dicunt autem Non in die festo: ne forte tumultus fieret in populo. Intus autem fathanas in iudea / qui cognominabat Scarioth vnum de duodecim. Tunc abiit unus de duodecim qui dicitur Iudas Scarioth ad principes sacerdotum & summos sacerdotes ut puderet eum illis / & locutus est cum principibus sacerdotum & magistris: quemadmodum illum tradiceret eis. Et ait illis: Quid vultis mihi dare / & ego vobis eum tradam? Qui audienter gauisisti: & pro miserere / & paci sunt pecunia illi dare: & constituerunt ei triginta argenteos. Et spondonit. Et exinde querebat oportunitatem / quomodo illum tradiceret sine turbis.

*Mat. xxvi.
Bara. 14.
Lucc. 22.*

Cœna domini. Lotio pedum. Caput. IX.

Enit autem dies Ācimorum / in qua necesse erat occidi pascha. Prima ergo die ācimorum quādo pascha immolabant: accesserunt discipuli ad Iesum dicentes Vbi vis paremus tibi comedere pascha. Et mittit duos ex discipulis suis Petrum & Ioannē dicens: Euntes parate nobis pascham / manducemus. At illi dixerunt. Vbi paremus. Et dixit ad eos. Ite in ciuitatem / ad quēdam: ecce enim introeuntibus vobis in ciuitatem occurret vobis hō amphorā lagenā aquae portās: sequimini eū in domum quā intra / & dicite domino patris familiā domus: Magister dicit tibi: tēpus meum prope est: apud te facio pascha cū discipulis meis: vbi est diuersorū & refrectio mea / vbi pascha cum discipulis meis manducē. Et ipse vobis ostendet coenaculum magnum stratū / & ibi parate nobis. Eūtes autem abierunt discipuli eius: & fecerunt sicut constituit illis Iesus: & venerunt in ciuitatem / & inuenierunt sicut dixit illis Iesus: & pauperūt pascha. An diē autem festū pasche / cū vespere facta esset hora / venit Iesus & discubuit: & duodecim apostoli cū eo. Et ait illis: Defidetis me / & fidei autem hoc pascha māducere vobiscū ante h̄as patiar. Dico enim vobis: q̄a ex hoc nō mādus cabō illud / donec impleat in regno dei. Et accepto calice / gratias egit & dixit: Accipite & diuidite inter vos: Dico enim vobis: q̄iam non bibā amodo de hoc genūmīne vītis: & de gene ratione vītis hūiūs / donec regnū dei veniat: & vīcī in diem illum / cum illud bibā vobiscū nouūt in regno dei patris mei. Sciens autem Iesus: quia venit eius hora vt transeat ex hoc mādo ad patrem: cū dlexisset suos qui erant in mundo / in finem dlexisset eos. Et cena facta / cum dyabolus iam mis̄isset in corvū traderet eum Iudas Simonis Scariothīs: sciens quia omnia dedit ei pater in manus: & quia a deo exiuit / & ad deum vadit: surgit a coena & ponit vestī mēta sua: & cum accēpisset līntheum / prēcīnxīt se: deinde misit aquā in pelūsum / & coepit lassare pedes discipulorū: & extergere līntheo quo erat prēcīnx̄t. Venit ergo ad Simonē Petrum: & dicit ei Petrus: Domine / tu mihi laetus pedes: Respondit Iesus & dicit ei. Quod ego facio / tu ne fīcis modo: scies autem postea: Dicit ei Petrus: Non lauabis mīhi pedes in eternū. Respōdit ei Iesus. Si non lauero te / non habebis partem mecum. Dicit ei Simon Peter: Domine non tū pedes / sed & manus & caput. Dicit ei Iesus. Qui lotus est / non indiget nisi vt pedes lauet: sed est mundus totus / & vos mundi estis: sed non omnes: Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum. Propterea dixit: non estis mundi omnes. Postq̄ ergo lauit pedes eorum / accēpīt vīfīmenta sua / & cum recubuisse iterū dixit eis: Scitis quid fecerim vobis: Vos vocatis me Magister & domine: & bene dicitis / sum eternū. Si ergo ego laui vestros pedes: dñs & magister. & vos debetis alter alterius pedes lauare. Exemplū em dedi vobis: vt quēadmodū ego feci vobis: ita & vos faciatis. Amē amē dico vobis: nō est seruus maior dñō suo: neq̄ aplūs maior ē eo qui misit illum. Si hoc scītis / beati eritis si feceritis ea. Nō de omnībus vobis dico: Ego scīo quos elegī / sed vt impletatur scriptura.

B iii

Qui māducat meū panēlerabit contra me calcaneū suū. Amodo dico vobis priusq; fiat;
vt credatis cū factū fuerit qd ego sū. Amē amē dico vobis: qui accipit si quē misero/ me ac-
cipit: qd aūt me accipit: accipit eū qd me misit. Cū hēc dixisset Iesu discipulib; & mā
ducātibus/turbatus est spū. & pteſtatuſ ē & dixit. Amē amē dico vobis: qd vnuſ ex vobis
tradet me qd māducat mecum. A ſpicebat ergo ad inuicē dicipuli hēſitatiſ de qd diceret. Et
cōtriftati valde coepit ſinguli dicere. Nunqd ego ſum/dñe. At ipſe pōdēs ait illis. Vnuſ
ex duodecim qd intigit meū manū in paſſide & cathino hīc me tradet. Filiuſ qdē hois va-
dit/sicut ſcriptum ē de eo: Vē autē hoī illi p quē filiuſ hois tradet. Bonū erat ei ſinatus non
fruſſet hō ille. Rñdens autē Iudas qd tradidit eū/dixit. Nunqd ego ſū/rabit. Ait illi: Tu dixiſti
Cenātibus autē illis: accepit Iesu panē & grās egit & bñ dixit ac frēgit/deditq; dicipuli
ſuis & ait. Accipite & comedite: hoc ē corpus meū qd p vobis dat: hoc facite in meā cō-
memoratiōne. Sī & calicē poſtq; cenauit accipies/grās egit & dedit illis dices. Bibite ex
hoc oēs. Hīc ē ſanguis meus noui teſtamēti: & calix noui teſtamēti in ſanguine meo/q
p vobis & p multis effundet in remiſſione pētor. Et biberunt ex illo oēs. Et ait illis Iesu:
Verūntū ecce manus tradictiſ me/ meū in mēſa/ & qdēm filiuſ ſuſ dñm qd diffinitū eſt
vadit: Verūntū vē hoī illi p quē tradet. Et ip̄i coepit querere inter ſe: qdē ex eis qui hoc fa-
cturus eſſet. Erat ergo recumbēt vnuſ ex dicipuliſ eius in ſinu Iefu quē diligebat Iefu. In
nuit ergo huic Simō petrus & dicit ei. Quis ē de qd dicit. Itaq; cū recubuiſſet ille ſup̄ pectus
Iefu dicit ei. Dñe qdē & Reſpođit Iesu: ille ē/cui ſego intinctū panē porrexero. Et cum intin-
xiſſet panē/dedit Iude ſimonis ſcariothiſ/ & poſt buccellā introiuit in illū fathanas. Dicit
ei Iesu. Quod facit/fac citius. Hoc autē nō ſciuit dicipulib; et ad qd dixerat ei. Quidam
enī putabat/qd locuſ habebat Iudas/qd dixiſſet ei Iefu. Eme ea quē opus ſunt nobis ad
diē festum: aut egeniſ vt aliqd dare. Cum ergo accepitſſet ille buccellā/exiuit cōtinuo: erat
autē nox. Cū ergo exiuit dixit Iesu: Nunc clarificatus eſt filiuſ hois/& deus clarificatus ē
in eo. Si deus clarificatus eſt in eo/& deus clarificabit eū in ſemelipso: & cōtinuo clarifica-
bit eum. Filioli adhuc modicum vobifcum ſum. Queretis me/& ſicut dixi iudēis/qd ego va-
do/vos nō poteffis venire/& vobis dico mō. Mādatum noui ſo vobis vt diligatis inuicē
ſicut dilexi vos/ vt & vos diligatis inuicē. In hoc cognofcent oēs/qd dicipuli mei eſtis/si di-
lectionē habueritis ad inuicē. Dicit ei Simō petrus. Dñe qd vadis/Rñdit Iesu. Quo ego
vado/nō potes me mō ſequi. Sequeris autē poſtea. Dicit ei petrus. Quare non poſſum te
ſequi mō: Animam meā p te poñā. Reſpondit Iesu. Aiam tuā p me pones? Amē amen
dico tibi: nō cābit gallus/donec ter me neget. Et ait dicipulib; ſuis. Nō turbet cor veſtrū.
Creditis in deū & in me credite. In domo p̄is mei māfiones multe ſunt. Si qd minus dixiſſet
vobis: qd vado parare vobis locū. Et ſi abierto & pparauero vobis locum: iter venio & ac dī-
cipiā vos ad meipm. vt vbi ſu ego/& vos ſitā. Et qd ego vado/ſcītis/& viā ſcītis. Dicit ei Tho-
mas. Dñe nēcimus qd vadis: Et quō poſſumus viā ſcīre. Dicit ei Iesu. Ego ſū viā & ſȳtas primo
& vita. Nēo venit ad patrē/nisi p me. Si cognouifſetis me/ & patrē meū vt ip̄i cognouifſetis
Et amodo cognofcetis eū/& vidifſtis eū. Dicit ei Philippus. Dñe oſtēde nobis patrē & ſuſ
ſicit nobis. Dicit ei Iesu. Tanto tpe vobifcum ſum/& nō cognouifſetis me: Philippe/ qui vi-
det me/videt & patrem. Quō tu dicas Oſtēde nobis patrem. Non creditis/quia ego in p̄e/
& pater in me eſt. Verba quē ego loq̄ vobis/a meipm nō loquor. Pater autē in me manēt/
ip̄e facit op̄a. Nō creditis/quia ego in p̄e/& pater in me eſt. Alioquin, ppter op̄a ipſa cre-
dite. Amē amē dico vobis: qui credit in me/ op̄a quē ego faci&/ & ipſe faciet/& maiora hor-
faciet/quia ego ad patrem vado. Et quodcunq; petieritis patrē in nomine meo/hoc faciā
ut glorificet pater in filio. Si quid petieritis me in nomine meo/hoc faciam. Si diligitis me/
mādata mea feruete. Et ego rogapatrē & alii gaclēt/dabit vobis/ vt maneat vobifcum
in eternū/p̄m̄y itatis/qd mādus nō pōt accipere/qd nō videt eum/nec ſcīt eū. Vos autē co-
gnofcetis eūm/qd apudvros manebit/& in vobis erit. Nō relinquāvos orphanoſ/veniā ad
vos. Adhuc modicū/& mādus iā me nō videt. Vos autē videtis me/qd ego viuo/ & vos vi-
uetis. In illo die vos cognofcetis/qd ego ſum in p̄e meo/& vos in me/& ego in vobis. Qui
habet mādata mea/& feruat ea ille eſt qui diliget me. Qui autē diliget me/diliget a p̄e meo
Et ego diligam eum/& manifestabo ei meipm. Dicit ei Iudas/non illi ſcariothiſ. Domi-
ne/qd factū eſt/quia manifestaturus es nobis teipſum/& non in mundo. Reſpondit
Iesu & dixit ei: Si quis diliget me/ ſermonem meum ſeruabit/ & pater meus diliget eum/

Quarto et vigeſi-
tate corū, quoruſ
pedes lauantur.

Mat. xxvi.
Mark. 14.
John. 13.

Sacramenti eaſ
characteſ ſituatio-

Mat. xxvi.
Mark. 14.
Luce. 22.

Luce. 22.
John. 13.

5.

Petri p̄iumptio.
John. xii.

Hoforat. Iefus
discipuloſ ſuos
quinq;uplacer.

primō

Scando

Tertio

Scando

Quarto

Luce. xii.

& ad eum veniemus / & mansionem apud eū faciemus. Qui non diligēt me/sermones meos nō seruat. Et sermonē quē audistis/nō ē meus; sed eius q̄ misit me p̄fis. Hęc locutus sū vobis apd̄ vos manēs. Paracletus aut̄ sp̄issctū quē mittet p̄fī noīe meo/ille vos docebit oīa; & suggeret vobis om̄ia quae cunct̄ dixerō vobis. Pacem relinquo vobis / pacē mēa dō vobis. Non quomodo mundus dat/ego dō vobis. Non tur̄betur cor velstrum/neq̄ formidet. Audistis quia ego dixi vobis:vado & venio ad vos. Si diligēteris me gaudebitis v̄tī;

Quarto quia vado ad patrem, quia pater maior me est. Et nūc dixi vobis p̄tūs p̄fī fiat vt cum factū fuerit/credat̄. Iam nō mīta loquar vobis cūt̄: venit ēm princeps mūdi huīus / & in me r̄has bet q̄cc̄. Sed vt cognoscat mundus/ q̄a/diligo patrē/sicut mandat̄ dedit mihi p̄fī sic facio.

Quinto Surgit eamus hīcęgo sū vītis/ & p̄ meus agricōla ē. Oēm palmitē i mūni ferēt fructū tolleret; & oēm q̄ fert fructū purgabit eū/vt fructū plus afferat. Iāvōs mundi estis, p̄p̄f̄ ser-

R monē quē locutus sū vobis. Manete i me/& ego i vobis. Sicut palmes nō p̄t fert fructū a semetip̄o/nūlī māserit i vīte; sic nec vos/nīlī me manseritis. Ego sum vītis; vos palmitēs.

Ioan. xv. Qui manet i me & ego i eo/hic fert fructū mīta; q̄a sine menīlī potest facere. Sigs i me nō manserit/ mitte i foras sicut palmes & areſet̄, & colligent eū; & in ignē mitte; & ardet. Si manseritis in me/& yba mea i vobis māserint; qd̄ cūq̄ volueritis/petetis; & fiet vobis. In hoc clarificatus ē p̄ meo; vt fr̄ctū plurimū afferatis & efficiam̄ mei discip̄li. Sicut dilexit me p̄fī & ego diligo vos. Manete i dīlectōne mea. Si p̄cepta mea seruaueritis/ manebitis i dīlectōne mea; sicut & ego p̄tis mei p̄cepta seruauit/vt maneo in ciuī dīlectōne. Hęc locutus sum vobis; vt gaudiū mētū i vobis sūt & gaudiū vīm ipse. Hoc ē p̄ceptū meū; vt diligatis iūcē.

Z Maiorē hac dīlectōne nō habet; q̄t̄ aīam sūt ponat q̄s p̄ aīis sūt. Vos amīci mei etis/si feceritis q̄ ego p̄cipio vobis. Lā n̄ dicāvōs seruos; q̄a seruus nescit qd̄ faciat dīfī eō; vos at dīxi aīcos; q̄a oīa q̄cūq̄ audiuī a p̄f̄ meo/nota facē vobis. Nō vos me elegiſtis, sed ego elegi vos/& posui vos vt eatis & fructū afferatis/& fructū vīt maneat v̄t qd̄ cūq̄ petieritis patrē i noīe meo; det vobis. Hęc mādo vobis; vt diligatis iūcē. Si mūdus vos odit; sc̄iote; ga me priorē vobis odio habuit. Si de mūdū fuſſit̄; mūdus quod sūt erat diligēter: Quia vero de mūdū nō estis; sed ego elegi vos de mūdū; p̄pt̄era odit vos mūdus. Memētō sermons n̄lī mei quē ego dixi vobis. Nō ē seruus maior dīo sūt. Si me p̄secuti sūt & vos p̄sequen̄. Si sermonē meū seruauerunt; & vestrum seruabūt. Sed & hęc oīa facēt vobis; p̄p̄f̄ nōmen meū; q̄a nesciūt eū q̄ misit me. Si nō veniſt̄ & locutus fuſſit̄ eis; p̄ctūn̄ nō haberet. Nunc aut̄ excusatōem nō hīt̄ de p̄tō suo. Quī me odit; & patrē meū odit. Si oīa nō feciſem iñ eis/q̄ nō alīus fecit; p̄ctūn̄ nō haberet. Nūc aut̄ & vīdēt; & oderūt & me & patrē meū. Sed vt adimleaf̄ sermo q̄ iñ lege eorū sc̄ptū ē; q̄a odio habuerūt me gratis. Cū aut̄ vēne rit pacletus/q̄ uero mīta vobis a p̄f̄ eſpm̄ yītatis; q̄a p̄cedit̄ ille testimoniū phibebit de me; & vos testimoniū phibebit̄; q̄a ab initio mētū estis. Hęc locutus sum vobis; vt nō sc̄daliçemini. Absq̄ synagogis facēt vos. Sed vēnit hora vt oīs q̄ iterſific̄t vos; arbiſtre ob sequiū ſe p̄stare deo. Et hęc facēt vobis; q̄a nō nouēt patrē/neq̄ me. Sed hęc locutus sum vobis; vt cū vēnerit hora cors/remiscam̄; q̄a ego dixi vobis. Hęc aut̄ vobis ab initio n̄ dixi; q̄a vobis cūt̄ erā. Et nunc vado ad eū q̄ me misit; & nō ex vobis interrogat me;q̄ vadis. Sed q̄a hęc locutus sūt vobis/trifīcia ipse. ut cor vīm. Sed ego yītatis dico vobis; expedit vobis; vt ego vadā. Si em̄ nō abiero/pacletus nō veniet ad vos. Si aut̄ abiero/mīta eū ad vos. Et cū vēnerit ille/arguet mūdū de p̄tō/& de iūſtīcia/& de iūdīcio. De p̄tō qd̄; q̄a nō credide rit̄ in me. De iūſtīcia yītatis ad patrē vēado/& iā nō videbit̄ me. De iūdīcio aut̄; q̄a p̄cept̄ huīus mūdi ī iūdīcatus ē. Ad huc mīta habeo vobis dicere; sed nō potestis portare modo. Cū aut̄ vēnerit ille/p̄tī yītatis/docebit̄ vos oēm yītatis. Nō em̄ loqueſt̄ a semetip̄o; fed quā cūq̄ audiet̄/loqueſt̄ & quē vēnura sūt/ānūciabit vobis. Ille me clarificabit; q̄a de meo accip̄t̄ et/ānūciabit vobis. Oīa q̄cūq̄ habet p̄fī mea sūt. Propt̄era dixi; q̄a de meo accip̄t̄/ānūciabit vobis. Modicū/& iā nō videbit̄ me; & iter̄ modicū/& videbit̄ me; q̄a vado ad patrē. Dixit̄ ergo ex discip̄lē eūs ad iūnūcē. Quid ē hoc qd̄ dicit nobis. Modicū/& nō vī debitis me; & iter̄ modicū/& videbit̄ me; & q̄a vado ad patrem. Dicebat̄ ergo. Quid est hoc qd̄ dicit. Modicū. Nescimus qd̄ loquit̄. Cognovit aut̄ lesūs/q̄a volebat eū interrogare/& dixit̄ eis. De hoc querit̄is inf̄ vos; q̄a dixi. Modicū/& nō videbit̄ me; & iter̄ modicū/& videbit̄ me. Amē amē dico vobis; q̄a plorabit̄ & flebit̄ vos; mundus aut̄ gaudebit̄. Vos aut̄ cōtristabim̄; sed trifīcia vīta/yītē i gaudiū; mīler cū parit trifīcia habet, cū at̄ pepe

rit puerū; iā nō meminīt p̄ssurā/ prop̄ gaudiū. q̄a natus est hō i mundū; & vos igit̄ nunc
quidē tristiciā habetis, Itez aūt̄ videbo vos; & gaudebit cor vestrū; & gaudiū vestrum ne
m̄ tollet a vobis. & in illo die me nō interrogabitis q̄c̄p̄. Amen amen dico vobis: siqd̄ pe
tieritis patrem i noīe meo/dabit vobis. Vsq̄ modo nō potestis, q̄c̄p̄ i noīe meo. Petite/ &
accipietis; vt gaudiū vestrū sit plenū. Hec i prouerbij locutus sum vobis, Venit hora/ cū
iam nō i prouerbij loquar vobis; sed palam de p̄fe meo annūciabo vobis. In illo die i no
mīne meo petetis. Et nō dico vobis/q̄a ego rogabo patrē de vobis: Ip̄le enī p̄f̄ amat vos;
quia vos me amatis & credidistis/q̄a a deo exiū. Exiū a p̄f̄/ & veniū mundū; iterū relin
quo mundū/ & vado ad patrē. Dicit ei discipuli eius: Ecce nūc palam loqueris/ & puerbi
um nullū dicas. Nunc scimus/q̄a scis om̄ia: & nō opus ē tibi vt qs te interroget. In hoc cre
dimus/q̄a a deo existi. R̄dit eis lef̄us: Modo creditis, ecce venit hora; & iam venit; vt dis
pergaminī vnuſquisq̄ i propria/ & me solū reliquies; & nō sum solus/q̄a p̄f̄ meū est.
He locutus sum vobis: vt i me pacē habeatis. In mūndo p̄ssuram habebitis; sed cōfidite:
ego vīci mūndū. Hec locutus est Iesuſ: & subleuat̄ oculis in cœlū dixit. Pater/venit hora:
clarifica filiū tuū/ vt filius tuus clarificet eis. Sicut dedisti ei p̄tāe oī carnis; vt om̄e q̄d dedi
sti/ det eis vitam aternā. Haec est aūt̄ vita aternā/ vt cognoscāt̄ te solū deū verum: & quē
missiſt̄ Iesum christū. Ego te clarificau i sup terrā: opus cōſummaū q̄d dedisti mihi vt fac
am. Et nūc clarifica me tu pater apud temetip̄/ claritate q̄ā habui p̄tūq̄ mūndus fieret
apud te. Manifeſtau i nomē tuū hominibus q̄s dedisti mihi de mūndo; tu erant/ & mihi eos
dedisti: & sermonē mēt̄ seruauerūt. Nūc cognoverūt q̄a oīa q̄ dedisti mihi/ abs te sunt; q̄a
verba q̄ dedisti mihi/ dedi eis; & ip̄si accep̄terūt & cognoverūt vere/q̄a tu me misisti; ego p̄
eis rogo; sed p̄ his q̄s dedisti mihi/ q̄a tu sunt. Et mea oīa tua sunt/ & tua mea sunt/ & clarifi
catus sum i eis. & iam nō sum i mūndo; & hi i mūndo sunt/ & ego ad te venio. Paſſante
serua eos i noīe tuo q̄s dedisti mihi; vt sint vñū sicut & nos. Cū effem cū eis/ ego seruabā
eos i noīe tuo. Quos dedisti/ ego custodiri; & nemo ex eis perīſt/nisi filius perditionis; vt
scriptura ip̄leat. Nunc autē ad te venio & hec loquor: i mūndo habeāt gaudiū mēt̄ imple
tū i ſemetip̄is. Ego dedi eis sermonē tuū. & mūndus eos odio habuit; q̄a nō sunt de mūndo
sicut & ego nō sum de mūndo. Non rogo vt tollas eos de mundo; sed vt ferues eos a malo.
De mūndo nō sunt; sicut & ego nō sum de mūndo. Sanctifica eos i veritate. Sermo tuus veri
tas est. Sicut tu me misisti i mundū; ita & ego misi eos i mundū; & pro eis ego sanctifico
meipsum; vt sint & ip̄si sanctificati i veritate. Non; p̄ eis autē rogo tū/ sed & p̄ eis q̄ credi
tur sint/ vt verbū corē i me; vt om̄es vñū sint; sicut tu pater i me & ego i te; vt & ip̄si i no
bis vñū sint; vt credat mūndus; q̄a tu me misisti. Et ego claritatē quaram tu dedisti mihi/ dedi
eis vt sint vñū; sicut & nos vñū sumus. Ego i eis/ & tu i me; vt sint cōſummati i vnum; &
cognoscāt̄ mūndus; q̄a tu me misisti; & dilexisti eos; sicut & me dilexisti. Pater q̄s dedisti mi
hi/ volo vt vñū sum ego/ & illi sint mēt̄; vt videāt claritatē meā quā dedisti mihi; q̄a dilexiſ
tūme ante cōſtitutiōnē mūndū. Pater iuste/mūndus te cognouit; ego autem te cognouit; & hi
cognoverūt q̄a tu me misisti; & noui fōcē eis nomē tuū; & noui faciāt; vt dilectiō q̄ dilexisti
me/ i ipsiſ sit; & ego i ipsiſ. Hec cū dixiſſe Iesuſ; facta est cōtentio iñ discipulis; q̄s eorū
videreſt̄ eſſe maior. Dicit autē eis. Reges gentiū dominant̄ eorū; & q̄ potestatē habent sup
eos/benefici vocant̄; vos autē nō ſic. Sed q̄ maior est i vobis ſtat ſicut minor; & qui p̄f̄ſſor
eft̄ ſicut miniſtrat. Nam q̄s maior eft̄; q̄ recipi/ an q̄ miniſtrat. Nonne qui recubibit. Ego
autē i medio veſtrū ſum ſicut q̄ miniſtrat. vos autē eft̄is qui māliſtis mecum i tentatiōibus
meis. Et ego diſpono vobis ſicut diſpoſit̄ mihi pater meus regnū/ vt edat̄ & bſbatis ſup
mensam meā i regno meo; & ſedat̄ ſup thronos iudicāt̄ duo decim tribus iſrael. Aīt
autē dñs Simoni: Simō/ ecce fathanas expetiuit vos vt cribraret ſicut tricū; ego autē rogaui
pro te/ vt nō deficiat fides tua; & tu aliquā cōuerſiſ/ cōfirmā frates tuos. Qui dixit. Dñe te
cū patus ſum & i carcerē & i morte ſte. At ille dixit: Dico tibi petre/ nō catabit hodie gal
lus/ donec ter abneges noſſe me. Et dixit eis. q̄n̄ miſi vos ſine ſacculo & para & calciamen
tiſ; nūq̄d aliqd defiuit vobis. At illi dixerūt: Nihil. Dixit ergo eis: Sed nūc q̄ habet ſacculū
tollat ſit̄ & p̄rā; & p̄ nō habet vēdat tunica ſuā & emat gladiū. Dico ei vobis qm̄ adhuc
hoc q̄d ſcriptū eft̄ optet iplerū i me. Et cū iniq̄s deputat̄ eft̄. Etenim ea q̄ ſunt de me ſinem
habet. At illi dixerūt: Dñe ecce duo gladij hic. At ille dixit eis: Satis eft̄.

Joan. xvii.

Luke xxi. 4

Eſtate. lvi.

VG

¶ Christus in monte Oliueti orat &c. Caput. X.

Thymno dico/egressus ē Iesu scdm cōstitudinē cū discipulis suis trās torrētē
 e Cedrō i mōtē oliauāz & ait illis. Oēs vos scādalū patiem̄ i me i ista nocte. Scri
 ptū ē em̄. Percutiā pastorē & disp̄gen̄ oues gregis. postq̄ ātre surrexero / h̄ce
 dā vos in Galileā. Rñdēs aut̄ Petrus ait illi. & si oēs scādalācā fucri in te / ego nūq̄ scādalā
 zabor. Ait illi Iesu. Amē dico tibi; quia tu hodie in hac nocte aūq̄ gallus cantet / & priusq̄
 bis vocē dederit/ter me negabis. At Petrus ap̄lius loquebat̄ & ait illi. Et si oportuerit me
 mori tecū/nō te negabo. Siliāt & oēs discipuli dixerūt. Tūc venit Iesu cū illis in p̄diūm &
 villā q̄ dic̄t̄ Gethsemani vbi erat hortus/in quē int̄roiūt ip̄e & discipuli eius. Et cū puenis
 set ad locū dixit illis. Sedete hic donec vadā illuc & orate ne int̄retis in tentationē. Et
 assumptio Petro & duobus filiis Zeb̄edēi & Iacobō & Ioāne fecūt̄ coepit cōtristari & moestus
 esse/pauere & tedere. Tūc ait illis. Tristis ē aīa mea vsc̄ ad mortem: sustinet̄ hic & vigilate
 meū. Et p̄gred̄s p̄fūllūt̄ ip̄e aūlūs ē ab eis q̄pt̄ iacutus ē lapidis. Et cū p̄cessisset paulūt̄:
 positis genibus; p̄cidit i facie suā sup̄ frā & orabat̄ vt si fieri possit/trāsferret ab eo hora. Et di
 xit. Mi p̄f̄. Abba p̄f̄/oīa possiblē fūt̄ tibi: si possiblē ē/trāseat a me calix iste verūt̄ non si
 cut ego: sed sicut uis. Et venit ad discipulos: & iuuenit eos dormientes. Et ait Petro; Simon
 dormis. Sic/Nō potuisti una hora vigilare meū. Vigilate & orate: vt nō int̄retis i tentatio
 nē. Sp̄is quidē p̄mptus ē/caro aut̄ infirmā. Iter secūdo abiit & orauit etidē sermonem/di
 cēs. Pāt̄ mi/si nō p̄t̄ hic calix et nūlūt̄ fūt̄ volūt̄s tua: & reuersus denūto/venit
 iter & iuuenit eos dormientes. Erāt in oculi eorū gratait̄ & iugurabāt̄ q̄uid rñderēt̄ ei. Et re
 licht illis/iter abijit & positis genibus orat̄ in tertio etidē sermonē/dicēs. Pāt̄ si vis/transfer
 calicē istū a me/veruntū nō mea volūt̄s. sed tua fūt̄. Apparuit aut̄ illi āgelus de cōlo cons
 fortas eū. Et factus i agonia plixius orabat. Et factus est sudor eius sicut guttas sanguis de
 currēt̄ i terrā. Et cū surrexit̄ set ab orato: tūc venit ad discipulos suos tertio/& inuenit eos
 dormientes p̄ trifolia: & ait illis. qd̄ dormitis. & dicit illis. Dormite iā & regeſcite. Tunc ait Ile
 sus discipulis suis dicēs. Sufficiit. Ecce appropinq̄bit hora & filius hoīs tradet̄ i manus pec
 cator̄. Quid dormitis: surgite & orate ne int̄retis in tentationē. Eamus: ecce appropinq̄bit &
 pp̄e q̄ me tradet̄. Sciebat aut̄ & Iudas q̄ tradebat̄ eū locūq̄ Iesu frequenter venerat̄ il
 luc cū discipulis suis. Et adhuc ip̄o loquēt̄: ecce q̄ vocabat̄ Iudas Scarioth vnuſ de duode
 cim: cū accepisset cohortē & a p̄tōficibus & phariseis ministros: venit illuc & cū eo turba
 multa: cū gladijs & fustibus & lignis & laternis & facibus & armis: mis̄i a principibus facer
 donū & senioribus populi & scribis. Et ip̄e aīcedebat̄ eos. Dederat aut̄ traditor eius signū
 eis/dicēs. Quēcūt̄ osculat̄ fūro: ip̄e ētēnēt̄ cū/ & dūcēt̄ caute. Iesu itaq̄ sc̄iēs oīa q̄ vē
 tura erāt sup̄ eū: p̄cessit & dicit ad eos: Quē q̄rit̄s. Rñderunt ei: Iesum Naçarenū. Dicit eis:
 Ego sum. Stabat aut̄ & Iudas qui tradebat̄ eū cū ip̄is. V ergo dixit eis Iesu: Ego fūt̄: abies
 rūt̄ retrosum & ceciderit̄ i terrā. Iter ergo interrogauit̄ eos. Quē q̄rit̄s. Illi aut̄ dixerunt
 Iesum Naçarenū. Rñdit Iesu. Dixi vobis/q̄a ego sum. Si ergo me quereritis: finite hos abire
 vt impleret̄ sermo quē dixit̄: q̄a q̄s dedisti mihi/nō pdidī ex eis quēcūt̄. Et appropinq̄uit̄ Iu
 das ad Iesum vt oscularet̄ eū. Et cū venisset/statim accedēt̄ ad eū dixit. Ave Rabī: & oscula
 tus ē eū. Dixit̄ illi Iesu: Amice ad qd̄ venisti Iuda. Osculo filii hoīs tradis. Tūc acceseſt̄
 & manus iniecerūt̄ i Iesum & tenuerūt̄ eū. Vidētes aut̄ hi q̄ circa ip̄m erat quod fut̄re erat
 dixerunt ei. Domine/si p̄cūtimus in gladio: Et ecce vnuſ ex his q̄ erāt cū Iesu de circūstati
 bus Simō Petrus habēs gladiū/extēdēs manū eduxit̄ eū/ & p̄cessit seruū p̄cipis facer
 donū & ap̄putauit auriculā eius dextram: erat aut̄ nomē seruo Malchus. Rñdēs aut̄ Iesu ait. Si
 nite vsc̄ huc: & cū tetiḡset auriculā eius/sanauit̄ eū. Dixit ergo Iesu Petro. Calicē quē de
 dit mihi pater nō bibā illūt̄. Couerte gladiū tuū i locū suū i vapīnā. Oēs em̄ q̄ accepērāt gla
 diū/gladio p̄būt̄. An putas quia nō possūt̄ rogare patrē meū/ & exhibebit mihi mō plur̄
 duodeci legiōnes āgelōr̄. Quō ergo ip̄lebūt̄ scripture/q̄a sic oportet fieri. In illa hora dixit
 Iesu turbis/& ad eos q̄ venerāt̄ ad se p̄incipes facerdonū & magistratus tēpli & seniores.
 Tāc̄ ad latronē exiſt̄ cū gladijs & fustibus & lignis & cōphēdere me. Quidie ap̄d̄ vos sede
 dā docēs i rēplo/& nō me tenuiſt̄: nec extēdīſt̄ manus i me: sed hec est hora vīra & potē
 fras tenebrar̄. Hoc aut̄ totū factū ē vt ip̄lerēt̄ scripture p̄phetar̄. Tūc discipuli eius oēs/re
 lictō eo fūgerūt̄. Adoleſcēs aut̄ qd̄ sej̄bat̄ illū amictus ſindone ſup̄ nudo/& tenuerūt̄ eū
 At ille relicta ſindone nudus profugit ab eis.

A
 Ledor : genit
 uis est plurā
 uis p̄o cōdōn
 p̄edicti.
 Mar. xvi.
 Mar. 4.
 Luce. 22.
 Ioān. vii.
 Zachea. 13. c.
 Q̄rat.

B

Traditur.

Defendatur.

Corrip̄

C

...the Sab. I am deponed. That day I was at home and I had a horse and
I went to Archibald's and he sent me his horse. And I rode it and I
was riding along and I met a man and he said to me, 'What art thou
going to do?' And I said, 'I am going to see my master'

Transitus ad Caipham. Caput. XI.

Ohors ergo & tribunus & ministri iudeorum comprehēderūt iesum & ligarū
uerunteum & adduxerunt eum ad Annam primum. Erat enim sacer Caiphae/ Secunda transi-
qui erat pontifex anni illius. Erat autem Caipha qui consilium dederat iudeis: ius ad Annam.
quia expedit vnum hominē mori pro populo. Sequebatur autem iesum a longe Mar. xxv.

Simon petrus & alius discipulus. Discipulus autem erat notus pontifici & introiit cum Luce. xxii.
Iesu in atrium pontificis. Petrus autem stabat ad hostiū foris. Exiit ergo discipulus alius quia
erat notus pontifici & dixit hostiaria & introduxit petrum intro vici in atrium principis sa-
cerdotū. Accenso autem igni in medio atrio & circum sedentibus ministris ingressus pe-
trus intro sedebat foris in atrio in medio eorum & calefaciebat se ad ignem vt videret finem: Neganit.
Et cum esset foris in atrio sedebat deorum. Et venit & accessit quædam ad eum una ex anciliis
summi sacerdotis hostiaria & cum esset intuita & vidisset petrum sedente ad lumen ca-
lefacientem se aspiciens illum ait dicens & tu cum Iesu galileo naçareno eras. Nunquid &
tu ex discipulis es hominis istius? & dixit & hic cum illo erat. At ille negauit eum coram omni-
bus dicens. Mulier non sum. nescio neque scio neque noui quid dicas. Et gallus cantauit. Sta-
bat autem serui & ministri ad prunas: quia frigus erat & calefaciebant se. Erat autem & pe-
trus stans cum eis & calefaciens se. Pontifex ergo interrogauit Iesum de discipulis suis & Prima petri no-
de doctrina eius. Respondit ei Iesus: ego palam locutus sum mundo: ego semper docui in
synagoga & in templo quo omnes iudei conueniunt & in occulto locutus sum nihilo: quod
me interrogas. Interroga eos qui audierunt quid locutus sum ipsis: ecce hi sciunt quid dixi
xerim eis. Haec autem cum dixisset vnius assistens ministrorum dedit alapam Iesu dicens: Alapzatur.
Sic respondes pontifici. Respondit ei Iesus: Si male locutus sum/ testimonium perhibe de
malo: si autem bene/ quid me cedis? Erat autem Simon petrus stans & calefaciens se. Di-
ixerunt ergo ei. Nunquid & tu ex discipulis eius es? Rursus exente illo ianuam: Vidi enim
alia ancilla: & cepit dicere circumstantibus & his qui erant ibi & ait. Et hic erat cum Iesu na-
çareno: & quia hic ex illis est. Et post pufillum aliis videntibus eum/ dixit: Et tu de illis es. Pe-
trus iterum negauit cum iuramento: quia non noui hominem & dixit. O homo non sum. Secunda petri no-
Et post pufillum interrupto facto quasi hora vnius: accesserunt qui astabat & dixerunt rur-
sus Petro. Vere & tu ex illis es. Nam & gallus es & loquela tua manifestat te facit. Et ali-
us quidam vnius ex seruis pontificis cognatus eius/ cuius abscondit Petrus auriculam: affir-
mabat dicens: Nam & gallus es & dicit petro. Nonne ego te vidi in horto cum illo? Ite-
rum ergo negauit Petrus & ait. Homo nescio quid dicas. Tunc ille cepit detestari & iura-
re & anathematizare quia non nouissem hominem & quia nescio hominem istum quem dico. Tertia petri no-
citis. Et continuo adhuc illo loquente/ statim iterum gallus cantauit. Et conuersus dominus/
respexit Petrum. Et recordatus est Petrus verbi domini Iesu quod dixerat ei: quia prius quia
gallus caneret bis/ ter me negabis: & egressus petrus foras/ cepit flere: & fleuit amare.

C ij

Transitus ad Caiphan. Caput. XII.

T misit eum Annas ligatus ad Caiphan pontificem. At illi cōp̄r̄hēdētes & te
nētes Iesum; duxerūt eū ad domū principis sacerdotū / & ad Caiphā p̄fīcē
sacerdotū / & summū sacerdotē / ybi oēs fācer dōtes scribē & seniores cōuenē
rāt. Prīncipes autē sacerdotū & om̄e cōclūt quārēbānt fālsum tēstimonīū cō
tra Iesum / vt eum morti trāderent; & nō inuenērūt; cum multi fālsi testēs accessiſſent. Muſ
tiēm fālsum tēstimonīū dicebānt aduersus eū / & conuenientia tēstimonīū nō erant. No
uissime autē quidam surgentes duo fālsi testēs vēnerūt / & fālsum tēstimonīū ferebāt ad
uersus eū dicentes. Quoniam nos audītūmus eū docētēm; & hīc dīxit. Ego possum deſtru
ere / & diſſolūtā templū dei hoc / manu factū. & poſt tridūt reēdificabo alīud nō manu
factū. Et non erat conueniens tēstimonīū illorū. Et exurgens summū sacerdos ī medi
um interrogauit Iesum dīcēs. Nihil respōdes ad ea quae isti aduersum te tēstificātur / & que
objicūtū tibi ab his: Iesus autē tacebat & nihil respōdit. Rursum summū sacerdos inter
rogabat eum & dīxit ei. Adiuro te per dēū viuum / vt dicas nobis: si tu es christus filius dei
viuu benedicti. Dicit illi Iesus: Tu dīxisti quia ego sum. Verūtām dīco vobis: amo do vide
bitis filium hominis sedētē a dextris virtutis dei / & venientem ī nubibus cœli. Tūc p̄nī
ceps sacerdotū scidit tēstimonīū sua dicens: Blasphemauit. Quid adhuc egemus tēstibus?
Ecce nūc audīstis blasphemiam: quid vobis videtur? Qui rēpondētēt omnes: condē
nauerunt eū & dixerunt. Reus est mortis. Et viri qui tenebānt illum / illudebānt ei cēdētes
eū / & cooperūt quidā conspūre eum: & expūrētūt ī faciē eū: & velauerunt faciē eū: &
colaphis eū cēdērūt. Ministrī autē alapis eum cēdēbānt / & alijs palmas ī faciē eūs dede
rūt / & percūtēbānt faciem eū: & interrogauerunt eū dīcētes. Prophētīa nobis christe/
quis est iste qui te percūſit. Et alia multa blasphemantes cēdēbānt ī eū.

Poenitentia Iudaæ. Caput. XIII.

m Ane autē factū / & vt factū ē dies / cōfestim cōuenērūt seniores plāebis & oēs
prīncipes sacerdotū & scribē: & concilīū īnterūt aduersus Iesum: vt eum
morti trāderent / & duxerūt illūt ī concilīū suūm dīcētes: Sit ues christus
dic nobis. Et ait illis. Si vobis dīxero/ non credētēt mihi: autē & interrogā
ro/ non respōdetis mihi/ neq̄ dimittētis. Ex hoc autē erit filius hominis fedēns ad dextrās
virtutis dei. Dixerunt ergo omnes: Tu ergo filius dei es? Qui autē Vos dīcīt: quia ego sūt.
At illi dixerunt: Quid adhuc desiderāmus tēstimonīū; ipsi enim auđītūmus de ore eius.
Et surgens om̄is multitudō eorum cum vniuerso concilio / vñcidentes Iesum / vñctum du
xerūt illum: & tradiderunt Pontio Pilato p̄fīdi. Tūc vīdens Iudas / qui tradidit eum: &
damnatus es / & poenitentia dūctus / reūlīt trīgīta argētēos prīncipib⁹ sacerdotū & le
niorib⁹ populī / dicens: Peccauī / tradēns sanguinē iūltūm. At illi dixerunt: Quid ad nos ē
tu videris. Et projectis argētēis ī tēplo: receſſit / & abiēs laqueo se ſuſpēdit. Prīncipes autē
sacerdotū acceptis argētēis dīxerūt. Non līcēt eos mīttere ī curbonā / quia p̄cātūm
sanguinis est. Conclīo autē īntō / emerūt ex illis agrūm figuli ī sepulturā peregrīno
rum. Propter hoc vocatus est ager ille Achēdemach / hoc est ager sanguinis vīcī in hodi
ernū dīem. Tūc īmpletūt ēt quod dīctūt est per Hieremīā prop̄hētam dīcētem. Et
accepērūt trīgīta argētēos p̄cātūm apprēciati quem apprēciāuerunt a filijs israel /
& dederūt eos ī agrūm figuli: ſicut cōſtituit mihi dominus.

A Tēm⁹ trāſīt⁹ ad
Caiphan.

B Om̄e conciliū.

C Summū sacer
dos.

D Ministrī.

E Quart⁹ trāſīt⁹

ad Pilatū.

F Mar. xxvij.

G Mar. xv.

H Luce. xxiij.

I Hier. xi.

C iii

V 6

βάσιον φίλων χρήμα

V6

Transitus ad Pilatum. Caput. XIII.

A
 Mat. xxvij
 Mat. xij
 Lue. 23.
 Joan. xvij
 Pilatus iudeos
 alloquitur.

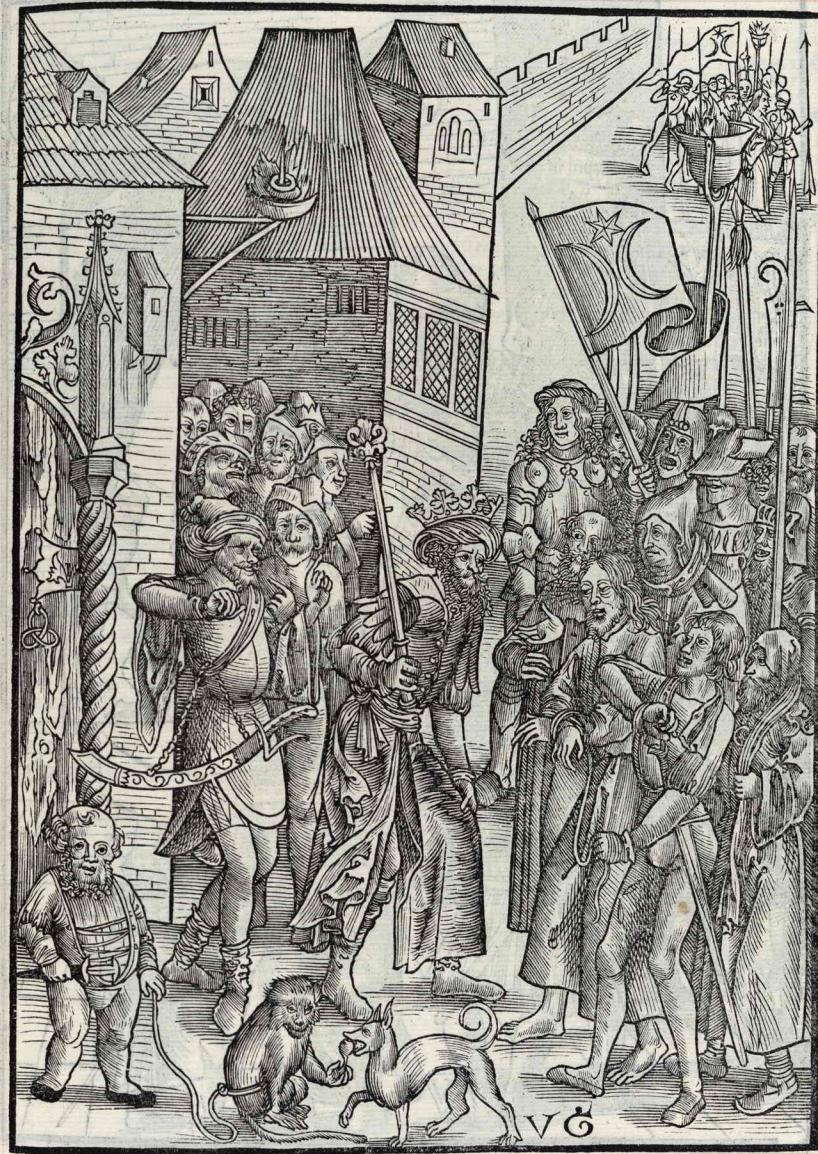
De tribus chfrm
 accusant.
 Iren. .ii.
 Lefar. .ii.
 Recr. .iii.
 Pilatus chfrz al/
 loquit.

Itez Judeos al/
 loquitur.
 Mat. xv.
 Lue. xxij.
 Joams. xvij.
 Quibus transis-
 tus ad herodem

Dducunt ergo Iesum a Caipha in prætorium. Erat autem mane. At ipsi non introierunt in prætorium vt non contaminarentur; sed manducaret pascua. Exituit ergo Pilatus ad eos foras & dixit: Quam accusationem assertis adiuer sus hominem hunc? Responderunt & dixerunt ei: Si non esset hic malefactor non tibi tradidissemus eum. Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos / & scdm legem vestram iudicare eum. Dixerunt ergo iudei ei: Nobis non licet interficere quenquam. Vt sermo Iesu impleretur quod dixit significans qua morte moriturus esset. Cooperunt autem eum iudicare dicentes. Huc intenimus subuentem gentem nostram; & prohibentem tributa dare Cesari / & dicentes se Christum regem esse. Introiit ergo iterum in prætorium Pilatus / & vocauit Iesum Iesus autem stetit ante praesidem / & interrogauit eum praes dicens ei: Tu es rex iudeorum? Et respondens Iesus: A temetipso hoc dicens: an alij tibi dixerunt de me? Respondit Pilatus: Nunquid ego iudeus sum? Gens tua & Pontifices tradiderunt te mihi: quid facisti? Respondit Iesus: Regnum meum non est de hoc mundo. si ex hoc mundo esset regnum meum / & ministri mei vici decertarent vt non traduceret iudeis. Nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit ei itaque Pilatus. Ergo rex es tu? Respondit Iesus: Tu dicas quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum / & ad hoc veni in mundum: vt testimonium perhibeam veritatem. Omnis qui est ex veritate audit vocem meam. Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? Et cum hoc dixisset / iterum exiuit Pilatus ad iudeos ad principes sacerdotum & turbas & dicit eis: Ego nullam iniuriam causam in hoc homine. At illi inualefecerant / & accusabant eum in multis dicentes. Cōmovit populum docens per vim iudeam / incipiens a Galilea usq; huc Pilatus autem audiens Galileam / interrogauit si homo Galileus esset. & vt cognouit qd de Herodis potestate esset / remisit eum ad Herodem qui & ipse Hierosolymis erat illis diebus

¶ Dicitur ad Herodem Caput. XIV.

B
 h
 Erodes autem viso Iesu / gatus est valde. Erat enim ex multo tempore cupiens videre eum / eo qd audiret multa de illo / & sperabat aliquod signum videre ab eo fieri. Interrogabat autem illum multis sermonibus. At ille nihil respondebat. Stabant autem principes sacerdotum / & scribentes constanter accusantes eum. Spreuerit autem illum Herodes cum exercitu suo / & illusit in diuturna ueste alba / & remisit ad Pilatum. Et facti sunt amici Herodes & Pilatus in ipsa die. Nam antea inimici erant adinuicem.

¶ Reditus ad Pilatum. Caput. XV.

¶ Iustus autem conuocatis principibus sacerdotum & magistratibus & plebe/
dixit ad illos: Obstulitis mihi hominem hunc quasi auertem populum: &
ecce ego coram vobis interrogans/nullam causam inueni in homine isto: ex
his in quibus eum accusatis: fed neq; Herodes. Nam remisi vos ad illum: &
eccenihil dignum morte actum est ei. Emendatum ergo illum dimittam. Et cum accusas
reut a principibus sacerdotum & senioribus: nihil respondit. Tunc dicit illi Pilatus: & in
terrogauit eum rursus dicens. Non respondes quicq;? Non audis quanta aduersum te di-
cunt testimonia: Vide in quanatis te accusant. Iesus autem amplius non respondit ei ad vnu-
lum verbum: ita ut miraretur praeses Pilatus vehementer. Per diem autem festum solennem
confuerat praeses dimittere populu vnum quem voluissent/ & quecumque petuissent: necel-
se habebat dimittere eis. Habebat autem tunc vnum vinculum insignem qui dicebatur Barra-
bas latro: qui cum seditionis vincitus erat: & erat propter seditionem quandam factam in civita-
te: & homicidium quod in seditione fecerat missus in carcerem. Et circa eum disserit turba coe-
pit rogare sicut semper faciebat illis. Congregatis autem illis dixit Pilatus: Est confundendo
vobis: ut vnum dimittam vobis in Pascha. Vultis ergo dimittam vobis Regem Iudeorū.
Quem vultis vobis de duobus dimittam: Barrabam an Iesum qui dicitur christus?
Enim q; per iniuriam tradidissent eum summis sacerdotes. Principes autem sacerdotum & se-
niores concitauerunt turbam: & persuaserunt populus vt peterent Barrabam: Iesum vero
perderent: & vt magis Barrabam dimitteret eis. Exclamauit autem simul vniuersa turba:
& clamauerunt omnes dicentes: Non hunc: sed Barrabam. Tolle hunc: & dimitte nobis
Barrabam. Iterum autem praeses Pilatus respondit: locutus est ad illos: volens dimittere
Iesum: & ait illis. Quid ergo vultis vt faciat regi iudeorum: & de Iesu qui dicitur christus?
At illi iterum clamabant: & sic clamabant: & dicunt omnes: Crucifigatur. Crucifige/ cruci-
fige/ crucifige illum. Ait illis praeses Pilatus tertio: Quid enim mali fecit iste? Nullam cau-
sam mortis inuenio in eo. Corripiam ergo illum: & dimittā. At illi instabant vocibus ma-
gnis/ postulantes vt crucifigeretur. At magis clamabant dicentes: vt crucifigatur. Crucifi-
ge eum: & inualeceban voces eorum. Tunc ergo apprehendit Pilatus Iesum & flagellaz-
uit: & milites praesidis suspicentes Iesum: duxerunt eum intro in atrium prætorij: & con-
uocant ad eum vniuersam cohortem: & exuentis eum/ chlamydem coccineam circunde-
derunt ei: & induiunt eum purpura. Et plectentes coronam de spinis/ imposuerunt capiti eius/
& posuerunt arundinem in dextera eius: & genuflexo ante eum/ veniebant ad eum dicen-
tes: Ave rex iudeorum. Et dabant ei alapas: & expuentes in eum: accepterunt arundinem/
& percutiebant caput eius arundinem: & ponentes genua adorabant eum.

A
Bar. xvij
Bar. xv
Luce. 23.
Joan. viiiij

B

Joan. viiiij

¶Educitur Iesus Caput. XVI.

T postq; illusurunt ei; exiit iterum Pilatus foras & dixit eis. Ecce adduco eum vobis foras ut cognoscatis quia in eo nullam causam inuenio. Exiit ergo Iesus portans spineam coronam & purpureum vestimentum & dicit eis: Ecce homo. Cum ergo vidissent eum Pontifices & ministri clamabant dicentes Crucifige/crucifige eum. Dicit eis Pilatus. Accipite eum vos & crucifigit. Ego enim non inuenio in eo causam. Responderunt ei iudei. Nos legem habemus & secundum legem debet mori: quia filium dei fecisti. Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem/magis timuit. Et ingressus est in prætorium iterum & dicit ad Iesum: Unde es tu? Iesus autem respōsum nō dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus: Mihi non loqueris. Ne scis: quia potestatem habeo crucifigere te & potestatem habeo dimittere te. Respondit Iesus. Non haberes potestatem aduersus me ullam nisi tibi esset traditum defuper. Propterea qui tradidit me tibi/ maius peccatum habet. Exinde quegrebat Pilatus dimittere eum. Iudei autem clamabant. Si hunc dimittis/non es amicus Cesaris. Omnis enim qui se regem facit/ contradicit Cesari.

B

*Dat. xvij
Barci. xv.
Luce. 13.
Ioan. xix.*

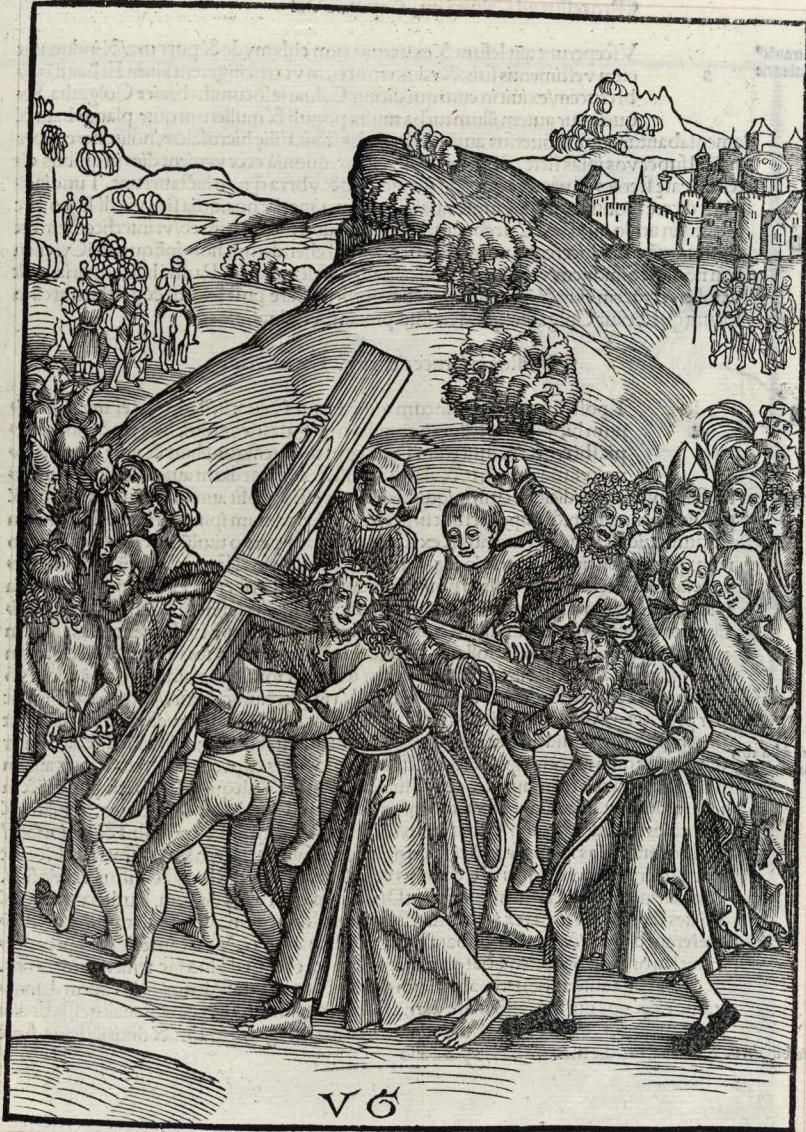
¶Sedet Pilatus pro tribunali Caput. XVII.

Pilatus ergo cū audiuit hos sermones: adduxit foras Iesum / & sedet pro tribunali in loco qui dicitur Lichostratos: hebraice autem Gabatha. Erat autē Paracœus pachē hora tertia: & qualis sexta: & dicit iudei. Ecce rex vester. Illi autem clamabat. Tolle tolle/crucifige eum. Dicit eis Pilatus. Regem vestrum crucifigamus: Responderunt pontifices: Non habemus Regem nisi Cesarem. Sedente autem pro tribunali misit ad eum vxor eius dicens. Nihil tibi & iusto illi. Multa em̄ passa sum hodie per visum propter eum. Videns autem Pilatus/quia nihil proficeret/ sed magis tumultus fieret: accepta aqua/auit manus coram populo dicens: Innocens ego sum a sanguine iusti huius: Vox videritis. Et respondens vniuersus populus dixit. Sanguis eius super nos & super filios nostros. Tunc Pilatus volens populo satifacere/ adiudicauit fieri petitionem eorum. Dimisit autem illis Barraban/ qui propter homicidium & seditionem missus fuerat in carcerem/ quem petebant; Iesum vero flagellatum tradidit voluntati eorum ut crucifigeretur.

*Lichostratos lapis et
stratos grece pa
uumētū latine bes
bracē gabatha*

D

V6

D ij

¶Processus ad Calvariam Caput.XVII

Septrm^o translat^o
ad locū Calvarie

Vt cuperunt autē Iesum & exierunt eum chlamyde & purpura / & induerunt eum vestimentis suis: & eduxerunt eum vt crucifigerent illum. Et baītās sis bi crucem/exiuit in eum qui dicitur Calvarie locum: hebraice Golgatha. Ses quebatur autem illum turba multa populi & mulierum quae plangebant & lamentabantur eum. Cōuersus autē ad illos Iesu dixit. Filii h̄ierusalem/nolite fieri super me/sed super vos ipsas flete / & super filios vestros. quoniam ecce venient dies in quibus dīcent. Beate steriles & ventres qui non genuerunt: & vbera q̄ non lactauerunt. Tunc incipiēt dicere montibus: cadite super nos / & collibus: operite nos. quia si in viridi ligno hec faciunt in arido quid fieri. Ducebantur autē & alij duo nequā cum eo / vt interficeretur. Ex eunte autē cum ducerent eum inuenient & apprehenderunt hominē quendā Cyrenē sem nomine Simonem/venientem de villa patrem Alexandri & Ruffi/ h̄ic angariauerunt vi tolleret crucem eius: & imposuerunt illi crucem portare post Iesum. & perducunt eū in locum qui dicitur Golgatha: quod est interpretatum Calvarie locus.

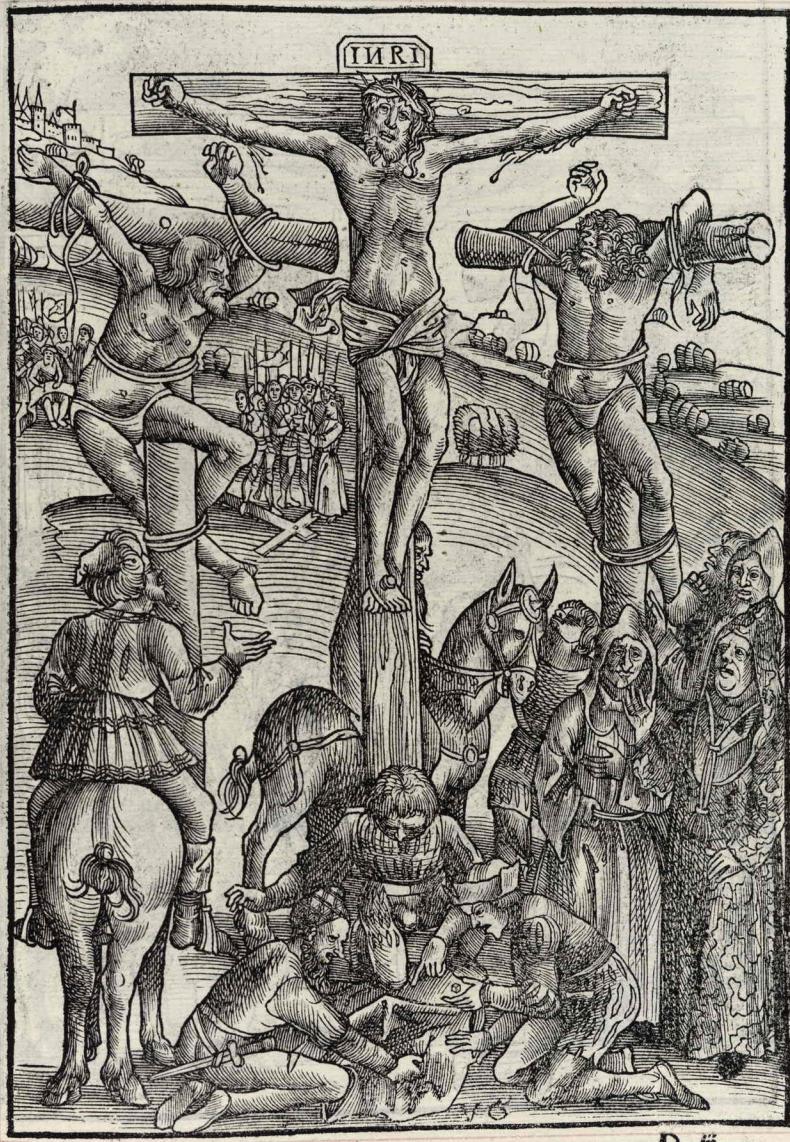
¶Christus in Cruce eleteratur. Caput.XIX

Esaie.13.4

Septē dība
sui cruce .14

2. verbūz chris
tico tibi; Hodie mecum eris in paradiſo

T postq̄ venerunt in locum qui vocatur Calvarie/dederunt ei mirratiū vīnum bibere cum felle mixtum. Et cum gustasset/noluit bibere: & non accēpit. Ibi crucifixerunt eum. Tunc cum eo crucifixerint hinc & inde duos latrones: vnum a dextris / & alium a sinistris eius; medium autem Iesum. Et implēta est scriptura quae dicit. Er cum iniurī deputatus est. Scriptis autem & titulum Pilatus / & posuit super crucem: & imposuerunt super caput eius causam ipsius scriptam. Erat autem scriptum: hic est Iesu Nazarenus Rex iudeorum. Hunc ergo titulū legerunt multi iudegorum: quia prope ciuitatem erat locus vbi crucifixus est Iesu. Et era scriptū hebraice grecē & latine. Dicebant ergo Pilato pōtifices iudeorū. Nolite scribere Rex iudeorum: sed quia ipse dixit: Rex sum iudeorum. Respondit Pilatus. Quod scripsi/scrīpsi. Milites ergo crucifigentes eum: postq̄ crucifixissent eum: accepérunt & diuiserunt vestimenta eius: sortemmittentes super eis quis quid tolleret. Et coererunt quatuor partes vnicuiq̄ militi partem & tunica. Erat autē tunica inconsutilis desuper testa per totū. Dixerunt ergo ad iniucit. Nō scindamus eam/sed fortiamur de illa curius sit. Vt impleretur scriptura / & quod dictum est per prophetam dicentem. Diuiserunt sibi vestimenta mea / & super vestem meā miserunt sortem. Et milites quidēm hec coererunt: & sedentes seruabāt eum. Iesu autē dicebat. Pater dimitte illis quia nesciunt quid faciunt. Et stabat populus expectans. Pretereuntes autem blasphemabant eum mouentes capita sua / & dicentes. Vah qui destruis templū dei / & in triduo illud reedificas/salutē fac temetipsum: Si filius dei es descendē de cruce. Similiter & principes sacerdotum deridebant illum/illudentes ad alterutru cum scribis & senioribus / & dicebant. Alios saluos fecisti/feipsum non potest salutum facere. Si rex israel est/descēdat nunc de cruce vt vīdeamus & credamus ei: Se saluum faciat/ si hic est christus dei electus. confidit in deo: liberet eum nun̄ si vult: Dixit enim: quia filius dei sum. Illudabant autē ei & milites dicentes: Si tu es rex iudeorum/salutē fac te. Id ipsum autem & latrones qui crucifixi erant cum eo / & improberabāt ei & conuictabantur ei. Vnus autē de his qui pendebant latronibus/blasphemabat eum dicens: Si tu es christus/salutē fac temetipsum & nos. Respondens autē alter increpabat illum dicens. Neq; tu times deum/ q̄ in eadem damnatione es: & nos quidēm iuste: nam digna factis recipimus. hic vero nihil malifessit. Et dicebat ad Iesum. Domine memento mei cum veneris in regnum tuum. & dixit illi Iesu. Amē

D 4

VO

Astat Crucifixo Christo Maria mater eius &c. Caput.XX

T abat autem iuxta crucem Iesu mater eius & foror matris eius Maria Cleopha & Maria Magdalena. Cum vidisset ergo Iesu matrem & discipulos stantem quem diligebat; dicit matris sue: Mulier ecce filius tuus. Deinde dicit discipuli. Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in suam. Erat autem hora sexta. A sexta autem hora & facta hora sexta tenebre facte sunt super universa terram & in universa terra vespri ad horam nonam & vespri in horam nonam & obscuratus est sol. Et circa horam nonam & hora nona clamauit & exclamauit Iesus voce magna dicens. Eli Eli Lاما es ab omni. quod est interpretatum: Deus meus/deus meus/ut quid dereliquisti me? Quidam autem de circumstantibus illis audientes dicebant. Ecce Heliam vocat iste. Postea sciens Iesus quia iam omnia consummata sunt; ut consummaretur scriptura/dicit: Sitio. Vnde ergo possumus & verbum erat aceto plenum & milites accedentes & spongiam plenam aceto hysopo circumponentes acetum obtulerunt ori eius. Et continuo currens virus ex eius accepit spongiam impleuit aceto & circumponens calamo imposuit arundini & dabat ei bibere dicens: Sinite/ videamus si veniat Helias ad deponendum eum. Ceteri vero dicebant: Sine/ videamus si veniat Helias liberans eum. Cum ergo accepisset Iesus acetum/dixit: Consummatum est. Iesus autem hora nona iterum clamans voce magna emissus ait. Pater in manus tuas commendabo spiritum meum. Et hec dicens inclinato capite emisit & tradidit spiritum & expirauit. Et ecce velut tempestus scissum est medium in duas partes/a summo vespero deorsum. Et terra mota est. Et petre scis se sunt. Et monumenta aperta sunt. Et multa corpora sanctorum/quae dormierant surrexerunt & apparuerunt multis. Videns autem Centurius qui ex adiutorio stabat quod factum fuerat & quia sic clamans expirasset glorificauit deum dicens: Vere hic homo filius dei & iustus erat. Centurius autem & qui cum eo erant custodientes Iesum/viso tremore & his quae siebat timuerunt valde dicentes: Vere filius dei erat iste. Et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud & videbant que siebant percutientes pectora sua reuertebantur. Stabat autem omnes noti eius a longe & erant ibi mulieres quae secutae erant eum a Galilea ministrantes ei de longe hec aspicientes; inter quas erat Maria Magdalene & Maria Iacobini minoris & Joseph/Mater & Salome mater filiorum Zebedei & aliae multe quae simul cum eo ascenderant in Hierosolymam.

A

4. verbum.

B

5. verbum

vi. ve. b. b.

vii. ve. b. b.

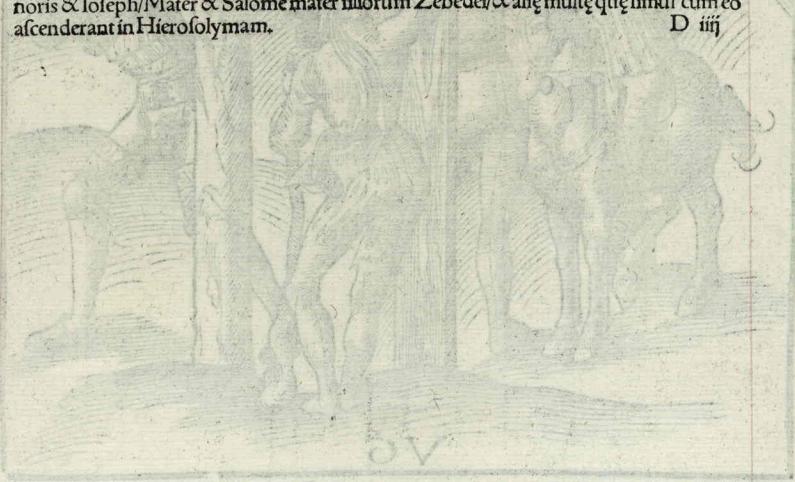
L

Mat. xxvij

2 Cor. 15.

Luce. 23.

D iiiij

Fracio Crurum Lateris Christilanceatio &c. Caput. XXI.

Vnde ergo quoniam Parasceue erat vt non remanerent in cruce corpora sabbato (erat enim magnus dies ille sabbati) rogauerunt Pilatum vt frangerentur eorum crura / & tollerentur. Venerunt ergo milites / & primi quidem fregerunt crura / & alterius qui crucifixus est cum eo: ad Iesum autem cum venissent / vt viderunt eum iam mortuum / non fregerunt eius crura. Sed unus milium lancea latus eius aperuit / & continuo exiuit sanguis & aqua. Et qui vidit testimonium perhibuit: & verum est testimonium eius / & ille scribit quia vera dicitur / & vos creditis. Facta sunt enim hec / vt scribi numeri. ut. b. & p. *Erod. xii. 20.*
Zacharie. xiij. 6.
Joannis. xiiij. 1.

Deponitur de Cruce Caput. XXII.

Post huc autem cum iam sero factum esset / quia parasceue erat quod est ante sabbatum: ecce venit quidam homo diues ab Arimathea civitate Iudeae nomine Ioseph: nobilis Decurio / vir bonus & iustus: qui & ipse discipulus erat Iesu / occultus tamen propter metum Iudeorum / & expectans regnum dei: hic non consenserat concilio & actibus eorum / & audacter accessit ad Pilatum: & petiit ut tollet corpus Iesu. Pilatus autem mirabatur si iam obiisset. Et accessito Centurione / interrogavit eum / si iam mortuus esset. Et cum cognouisset a Centurione / permisit Pilatus donas ui. corpus / & iussit reddi Ioseph. Ioseph autem mercatus sindonem / venit & tulit corpus Iesu / & deponens eum / accepto corpore intulit depositum illud in sindone munda. Venit a nre & Nicodemus: qui venerat ad Iesum nocte primu ferens mixturam mirrhe & aloes quasi libras centum. Acciperunt ergo corpus Iesu / & ligauerunt illud lintheis cum aromatis bus: sicut est mos Iudeis sepelire.

D. v

V 6

Judici Pilatum rogant pro custode sepulchri Caput. XXII

Completo:ij

Rat autem in loco vbi crucifixus est Iesus ortus; & in orto monumētū nouū ipsius Ioseph: quod erat excisum de petra in quo nondū quīcū politus fuerat. Ibi ergo propter paraceutē iudeorum/quia iuxta erat monumentū/po fuerunt Iesum, & adiuluit Ioseph lapidem/saxum magnū ad ostium mo-
numenti/& abiit. Et dies erat paraceutē/& sabbatum illucescebat. Erant autem ibi Maria Magdalēna & Maria Ioseph & altera Maria & subsecutæ mulieres/ que cum ipso venerāt de Galilæa/ sedentes contra sepulcrum: & aspicebant & viderunt monumentū: & quem admodum possum erat corpus eius. Et reuertentes parauerunt aromata & vngentā/& sab-
bato quidem siluerunt scđm mandatum. Altera autem die que est post paraceutē/cōue-
nerunt principes sacerdotum & pharisei ad Pilatum dicentes. Domine/recordati sumus/
quia seductor ille dixit adhuc viuentis: Post tres dies resurgā. Iube ergo custodiri sepulchrū
vñcū in diem tertium/ne forte veniant discipuli eius & furentur eum/& dicant plebi surres-
xit a mortuis: & erit nouissimus error peior priore. Ait illis Pilatus. Habetis custodiā: Ite
custodite sicut scitis. Illi autem abeuntes/munierunt sepulchrū/signantes lapidem cū cui-
stodibus. Et cum transferset sabbatum/Maria Magdalēna & Maria Iacobi & Salome eme-
runt aromata vt venientes vngrenter Iesum.

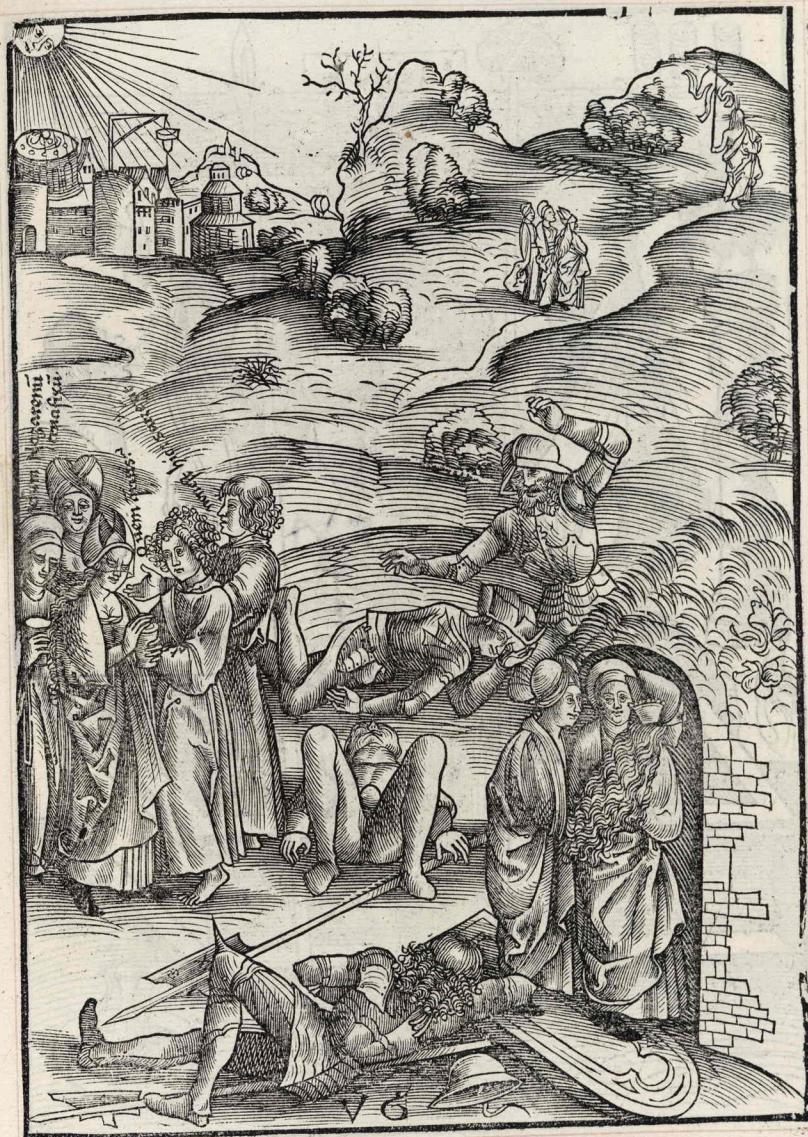
1. Resurreccio:
2. Sepulcri
monitio.
3. Mulierū pia
deuotio

Resurreccio Caput. XXIII

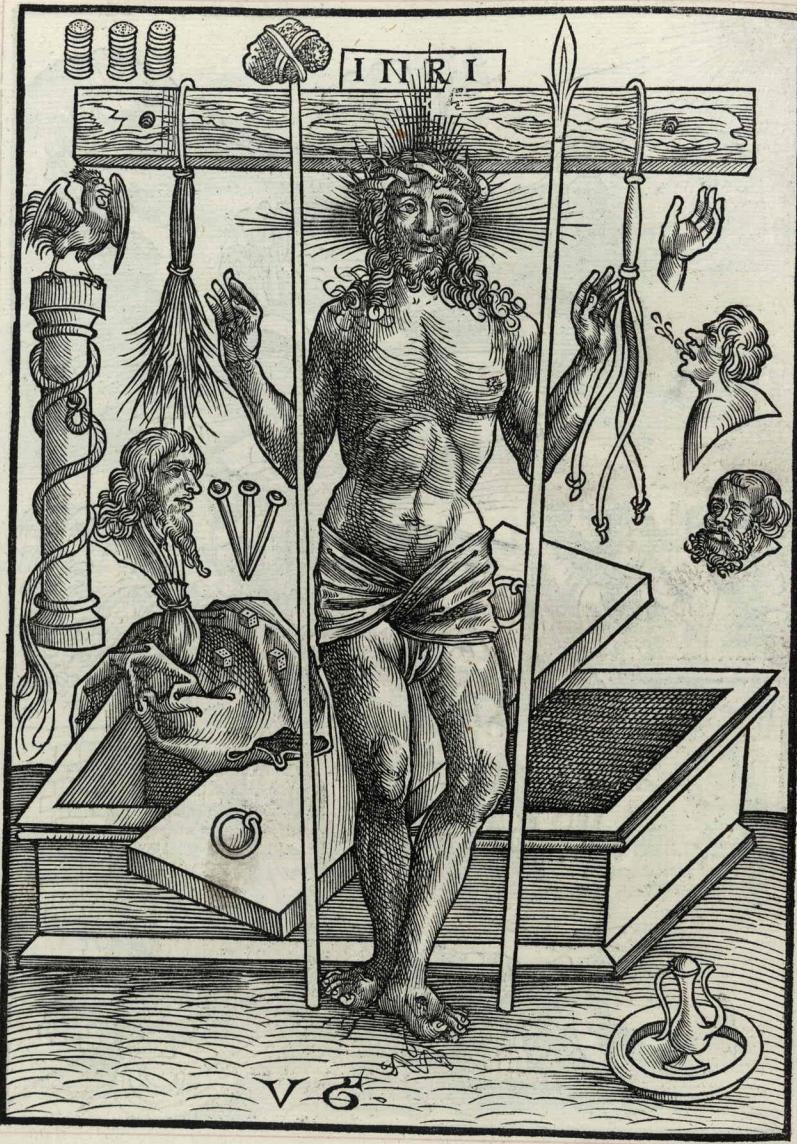
3
In festo pasche

Espere autē sabbati quæ luceſcit i prima sabbati/venit Maria Magdalene &
altera María videre sepulchrū. Et ecce terremotus factus est magnus. An-
gelus enim domini descendit de celo/& accedens revolutum lapidem & fede-
basuper eum. Erat autem aspectus eius sicut fulgor: & vestimenta eius sicut
nix. Primum autem eius exterriti sunt custodes: & facti sunt velut mortui. Vna autē sab-
bati mane cum adhuc tenebre essent/valde diluculo/valde de mane/oro iam sole: veniūt ad
monumentum Maria Magdalena & Maria Iacobi & Salome portantes quæ parauerunt
aromata: & dicebant adiutricem. Quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumēti? Erat
quippe magnus valde. Et respicentes/viderunt revolutum lapidem/& inuenierunt lapidē
revolutum a monumento. Et introeuntes in monumentum/viderunt iuuenem sedentem
in dextris cooperatum stola candida & obſtupuerunt. Qui angelus respondens dixit illis
mulieribus. Nolite timere vos: nolite expatiare: Iesum queritis Nazarenū crucifixū.
scio enim q̄ Iesum qui crucifixus est queritis: non est hic: surrexit enim sicut dixit. Venite
& videte locum vbi positus erat dominus: ecce locus vbi posuerunt eum. Sed & cito eun-
tes/ite dicite discipulis eius & Petro/ quia surrexit: & ecce precedet vos in Galilæam: ibi eū
videbitis sicut dixit vobis: ecce predixi vobis/& ingressę non inueniūt corpus dominū le-
su. Et factum est dum mente esent consernante die isto: ecce duoviri steterunt secus illas in
velte fulgenti. Cum autem timerent & declinarent vultum in terrā: dixerūt ad illas. Quid
queritis iuuentem cum mortuis? Non est hic/sed surrexit. Recordamini qualiter locutus ē
vobis cum adhuc in Galilæa esset/dicens: q̄ oportet filium hominis trahi in manus homi-
num peccatorum/& crucifigi/& tertia die resurgere. Et recordate sunt verborum eius

Ioannes Knoblouchus imprimebat Argent.

V G

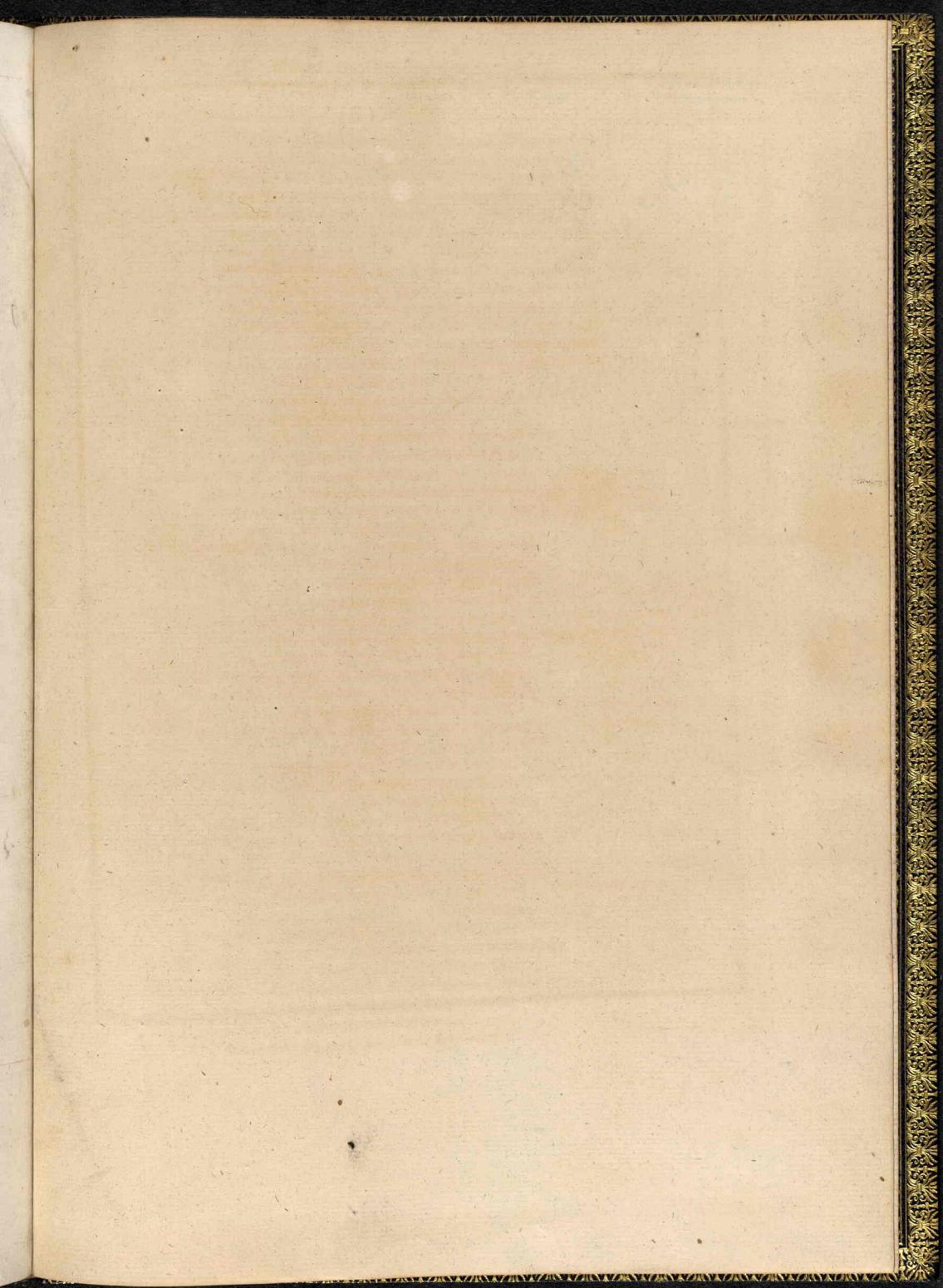

V 6

Ringmannus Philesius Vogesigena/
Iacobo Vimphelingo praecep.
Sal.d.

Cōmonefōcisti me praeceptor humanissime / vt post
Christi passionis textū (qd vñ ex q̄tior latīnū me emen
datore/theutoniciū aut̄ tralatore/lo. Knoblouchus cū ex
quisitissimis figuris nūc iprimit) subiūgerem lepidissima
carmia, F.Petrarchae ad.M. Magdalēna effusa, q̄ Keisers
bergius concionator Argn̄ fax inextinguibilis in specu
Marsiliana/ybi magna illius Christi amaricis gescit cor
pus; ānoab h̄c. xxij. excrispituū etiā viri diligētia ex
Gersonis monoteſero/ atq̄ ipsi potissimū euāḡ elitis sūt
ista cōgeſta. Cēlūmus id vel ob hoc cōgruētius fieri pos
se/qd' eiusdē sanctiss. mulieris crebra fiat mētio in euāges
listarū cōtextibus. Quare/ legāt hec q̄ eā/ q̄ multū dilexit
diligūt. vtq̄ per iōpius patrocinū eis peccata dimittantur
ex praeor dīs ſuſpirantes clament.
Dulcis amica dei lachrymis inflectere noſtris
Atq̄ humiles attende preces / noſtræq̄ ſaluti
Confule(nanq̄ potes) nec enim tibi tangere fruſtra
Permiſſum/gemituq̄ pedes perfundere ſacros/
Et nitidis ſiccare comis/ferre oſcula plantis:
Inq̄ caput domini präciosos ſpargere odores.
Nec tibi congreſſus pŕimos a morte reſurgens
Et voceſ audire ſuras/ & membra videre
Immortale decus lumenḡ habitata per ævum
Nec quicq̄ dedit ætherei rex Xriſtus Olimpi.
Viderat ille cruci harentem/ nec dira pauentem
Iudaicæ tormenta manus/turbæq̄ furentis
Iurgia & iuſtulus æquantes verbera linguis
Sed moeſtam/intrepida m̄q̄ ſimil digitisq̄ cruentos
Tractantem clauos/ impletēm vulnera fletu/
Pectora tundentem violentis candida pugnis/
Vellentem flaui manib⁹ ſine more capillos:
Viderat hec inq̄; dum pectora fida ſuorum
Diffugerent pellentē metu/ memor ergo reuifit
Te primam ante alios/tibi ſe prius obtulit vni;
Te quoq̄ digreſſus terris/& ad aſtra reuerſus
Bis tria luſtra cib⁹ nunq̄ mortalis egentem
Rupe ſub hac aluit/tam longo in tempore ſolis
Diuinis contentam epiulis & rore ſalubri.
Hec domus antra tibi ſtillantibus humida faxis
Horriſico tenebroſa ſitū:tecta aurea regum
Deliciasq̄ omnes / & dītia vicerat arua:
Hic incluſa libens longis veſtitā capillis
Veſte carens alia ter denos paſſa Decembres
Diceris: hic non fracta gelu/nec viſta pauore
Nanq̄ famem & frigus/durum quoq̄ ſaxa cubile
Dulcia fecit amor/ ſpeſq̄ alto pectora fixa
Hic hominum non viſa oculis/ ſtipata catetus
Angelis/ ſeptemq̄ die ſubuecta per horas
Cœlestes audiſe choros alterna canentes
Carmina corporeo de carcere digna fuſti

MS. C. 2.7.1a. 48

Bible, N.T. Gospels. Latin. Harmonies. 1506.

NE 1205
G7R5
1506
Rosenwald coll.

M.L.S. 275a 48

cat

